

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 4 PEZETA

BILBO'KO

«Sociedad Bilbaina»'k liburutegi bikain bat du ta Euskal Saillaren zerrenda luzea da

Aurrean degu «Boletín de la Real Sociedad Vascongada de los Amigos del País» koen aztenengo alea. 1967-ko irugarren eta laugarren alea da berau. Ale bete-betea ta mamitsua euskal-gaietan. «Miscelanea saillan alako berri jakingarri batzuek bereizten ditugu, gue erriaren artean zabal ditezten. Ona emen batzuek:

Azaldu berri da «Liburu-izen zerrenda» bat. Bilbo'ko «Sociedad Bilbaina»ko liburutegiak gordetzen di-tuan liburuena da. Oraingo au, Je-sus Ugalde'k egiña da, Juan Ra-mon Urkixo'ren begipean, eta «La Editorial Vizcaina»k egoki argital-dua.

Arritzekoa da, liburutegi onen Euskal-Saillan arkitzen dan liburu zerrenda luzea. Alakorik zanik ere ez genekian, elkarte soil batean.

Bi liburututan eman digu zerrenda ori, ia milla ta bosteun orrialdetan.

Asko dira bertan liburu oso baka-ñak eta irakurgarriak.

Ala arkitzen det Palazio injenia-doreak Quijote'tik euskeratutako za-tia. Palazio Elissage'k, Fabra koro-nelaren eskez egin zuan euskeral-ben au ezta iñun arkitzen.

Eskerrak eman bearrean gaude emen liburutegi-zai diran guziei. Eta «Sociedad Bilbaina»k jarrai de-zale onelaxe bere liburutegiko eus-kal-sailla aberasten.

—MICHEL IRIART IL ZAIGU—

Benaparroan, Ahexe'n jaioa gen-duan Michel adiskidea. Gaztetan Buenos Aires'era aldatu an eta an eman du bere bizia, euskera gaitze-ke. Egunkarietan idazten ba-zekien, eta orrela bizi izan da Agencia Ha-vas'en ordezkari Arjentina eta irui-llabetetik bein ateratzen zan aldiz-kariaren zuzentzaille. Berea da gai-

ñera «Corsarios y Colonizadores Vascos» izeneko liburuia, Buenos Aires'en EKIN argitaldariak eskei-ñia.

Bide batez, euskal-jakintzako al-dizkarietan ere bere lana jarri zuan sarri. Ala «Boletín del Instituto Americano de Estudios Vascos»en. Beste liburu asko utzi dizkigu bere emanaren eskein bezela.

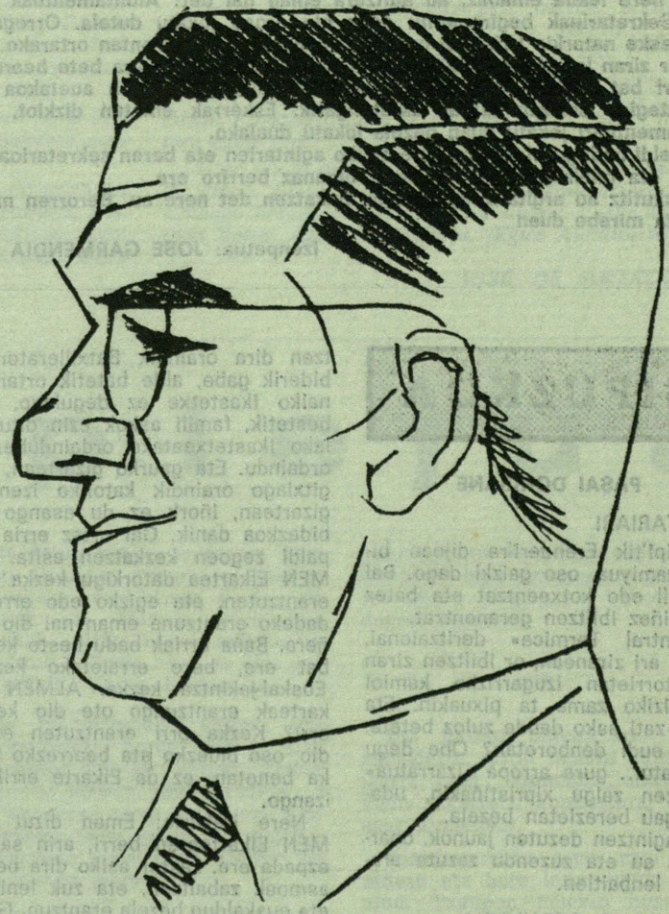
Auen artean gogoan ditugu: «El Centro Vasco-Francés de Buenos Aires»; «El incomparable pelotari Goñi Purteño»; «Monseñor Saint-Pierre»; «El Centenario de la elec-tricidad. Un vasco (Juan Etchepare) encendió hace un siglo la luz eléc-trica en Buenos Aires» eta beste ainbeste ta ainbeste lan.

Bere azken-lana bukatu gabe utzi digu: «La Danza en el País Vasco-Francés». Bizi aberatsa eskeiñi dio-na gure Euskalerriari lur urruti aie-tan. (G. B.).

FAGOR SARIAK

LENENGO ZORTZI IRABAZLE-GAIAK

Iñaki Olaskoaga, Pasai-Antxokoa, 22 arpidedun berri.
Xabier Azurmendi, Idiazabal'goa, 7.
Iñaki Agirre, Elgoibar'koa, bost.
Jasus Salegi, Errezilgoa; Xabier Larretxea, Ur-nieta'koa; Ignazio Gastesi, Ernani'koa; Joseba Ge-reka, Zarautz'koa; ta Paskual Bengoetxea, Usanso-li'koak bakoitzak iru arpidedun.

Bertsolarien sari aundia

Anoeta'ko pelota-lekua gañezka zegon joan dan igandean. Bazter guztiak jendetzakin itxiak. Bazan brdua Kulturati onelako omenaldi bat esekintzeko eguna. Futbol-leku-tan, Olinpiadatan... millaka asko bil-tzen dira kirola gogo dutela; bañan ez Kulturati ta Jakintzari begira.

Euskaleriak badu ordea, errikoi-kultura zalea. Anoeta'n ikusi zana gure alde dago. Eta zenbat eta zen-bat euskaldun egongo ziran irrati ondoan egun ortan?

Eskerrak eman bearrean arkitzen gera industri aundia euskalanbide-tan jarri dalako. Alaz ta guztiz, uste dugu, gure erriak erantzungo lukela Bertsolaritzari laguntza emango ba-lezaio. Bekak ta beste antzeko la-guntzak badira ikaskintzan ari dira-mentzat. Ez al ezitzaieke lagundu bear bertsolari-doi zoragarri au du-tenai, oraindikan mailla goorago-koak iritxi ditzaten?

(Anoeta'ko frontoia bete-betea; goian Basarri Sari aundia leiaketan puntu geien irabazi ditutana).

ZENBAT BURU AINBAT ABURU:

Legorreta: Zeruko Argia-ren zuzendari jauna

Aita begiragarri ta etsigarri ori: Igazko Abenduaren 31'an eta aurten go. Ilbeltzaren 28'ko ZERUKO ARGIA'n eta Legorreta'ko beste berrien artean, bertako Aiantamentuari begirune gutxi gordetzen dioten kontu batzuek agertu ziran. Kontu oiek, emen neronek sortu nai nuan «industri txiki» baten inguru esanak izan ziran. Beste gauzen artean au esaten zan eskutitz aietan: Aipntamentuak, industri ori jartzeko alegiñak galtzeko iñun diran eragozpenak jartzen zituala. Guzia «zerrategi» bat zan jarri nai zana.

Baiañ kontu oien garbitasuna egin nairik, egin ditut nere aldetik egia alde bietatik jakiteko bideak, eta ala jakin det, Aiantamentuak kontu orretan alderdikeririk gabe, ta guztiz jator eta egoki jokatu duala. Onela bada, egiari bere lekua emanaz, au aditzera eman nai det: Aiantamentuak eta bere Sekretariuak begiramentu osoz eta eroso jokatu dutela. Orregatik barka-eske natorkie irristada onegatik; ezpainegoen gai ontan ortarako bete bear ziran lan guzien jakinean. Eta apartekoak izaten dira bete bearrak, industri bat ingurukoentzat kaltegarri izan ditekenean. Eta auetakoa da «Zerrategia» sortzen dituan zarategatik. Eskerrak ematen dizkiot, ba, Aiantamentuari jokatu duan bezela jokatu dualako.

Geldi bedi garbi, beraz, gure erriko agintarien eta beren sekretarioaren izena; eta onela notorkie eskerrak emanaz berriro ere.

Eskutitz au argitaltzeko erreguz bukatzen det nere au. Berorren menpeko ta mirabe duan

Izenpetua: JOSE GARMENDIA

GIPUZKOA

PASAI DONIBANE

AGINTARIARI

Melpi'tik Errenderi'ra dijoan bidea, kamiya, oso gaizki dago. Bai berebilla edo kotxeentzat eta batez ere, oiñez ibiltzen gerantzat.

«Central Termica» deritzaiolan, egiten ari ziran, or ibiltzen ziran joan-etorrietan izugarritzko kamioi bere-biziko zama ta pixuakin. Eta noski, zati asko daude zuloz beteta. Eta eudi denboretan? Obe degu ez aitatu... gure arropa «jarratua» gelditzen zaigu xipristiñakin, udarako gau berezietan bezela.

Ia, agintzen dezuten jaunok, onartu del au eta zuzendu zazute arazo au lenbaitlen.

SANTANAKO ORDULARIA

Santanako ordularien kanpayen doñu gozoa, nabaitu genun orain dala egun batzuek. Aspaldi ez bai genun entzun eta alaitasun berezi bat sortu zizaigun gure biotzeko sustraletan.

Emen bizi gerantzat, bearrezko bai degu ordulari (erreloju) zaar au: motorra arrapatzeko, mezetara garayian irixteko, lanera joateko eta abar.

Lerro auen bitartez, gure esker beroena konpondu dutenai.

JAIOITZA

Gatzelumendi'tar Imanol ta Sistia-gar'tar Genok, bikote zoriontsuak, alaitua ikusi dute bere batasuna laugarren lore eder batekin.

Bakartxo, izen euskaldun ederrakin batayatu zuten.

Zorionak!

INALURRETA

MONDRAGOITIK

A. L. M. E. N.—ALMEN izenarekin Elkarte txalogarri bat sortu Lenizko Balleran. Araudia edo Estatutuak ontzat eman berri dituzte Madrilo Ministerioan, eta oraintxe ari dira gure Ballera guztian beren asmoen zabalkundea egiteko gertatzen.

ALMEN ori zer dan? Nere irakurle, zu Leniz Ballerako seme jatorra zeranez, oso eta bete-betean dagokizun Elkarte dugu ALMEN ori, eta itz gutxitan agertuko dizkizut beren elburu ta asmo errikoia. Sarri ikusiko zenun Telebistan, sarri entzungo irartietan eta sarri irakurriko egunerokoetan, EGOKITASUN BERRIÑAK (igualdad de oportunidades) dalako Slogan ori. Ba, ALMEN'en elburu nagusia auxe da: Slogan ori egiztatu, propaganda ori laño artetik jaxi-arazi eta Lenizko Balleran errealdade biurtu.

Leniz Ballerak Gatzaga, Ezkoriaza, Aretxabaleta ta Montdragoeiko erriak aritzen ditu bere barruan, eta 32.000 milla biztanle bezelatsu bizi gera bertan. Irakaskintza arazoari buruz azterketa arin samar egin omen digute, eta amar eta amalu urte bitarteko umeetan, 1.800 ume gera-

tzen dira oraindik Batxilleratorako biderik gabe, alde batetik ortarako naiko ikastetxe ez degulago, eta bestetik, famili askok ezin dituztelako ikastetxeetako ordainduberrak ordaindu. Eta gaurko gizarte, eta gitiago oraindik katoliko izeneko gizarte, lñork ez du esango ori bidezkoa danik. Gai ortaz erria aspaldi zegoen kezkatzen asita. ALMEN Elkarte daturkigu kezka orri erantzuten, eta egizko edo errealdadeko erantzuna eman nai dio gñera. Baña erriak badu beste kezka bat ere, bere erriatetako kezka: Euskal-jakintza kezka. ALMEN Elkarteak erantzungo ote dio kezka orri? Kezka orri erantzuten espadi, oso bidezko eta bearrezko kezka benetan, ez da Elkarte errikoia izango.

Nere irakurle: Eman dizut ALMEN Elkartearen berri, arin samar espada ere. Laxter asiko dira beren asmoak zabaltzen, eta zuk lenizat eta euskaldun bezela erantzun. Geiagoko xeetasunik nai badezu, agertu neregan, eta pozik emango dizkizut, edo bestela bialiko zaitut nik baño obeto emango dizkizunagana.

ASUBEKO

ERRERA

ITZALDIA

Errera'ko parroki'ko alkartasunak eta «Lasalle'ko» batzunak eratu dituzten itzaldi saillaren lenengoa joan dan 8'an izan zan, izlari trebe baten gain.

«Nere ezaguerak guraso bezela» izandu zan itzaldi onen gaia.

Jendetza aundia bildu zan «Centro de Formación Parrokiak» beteaz.

Oso atsegiña izandu zan entzuleentzat eta gaia, oso egokia gaurko egunerako, bikañi erabili zuan izlariak.

Berak esan zuan bezela zer egiñ aundia dago gaurko egunean gurasoentzako, bada gatzedia argiagor eta pizkorragoa da gurkoa eta dago-kion bezela erakutsi bear zaio, maitasuna eta zuzentasuna era bat ibiliaz.

Izlaria bera sendi aundi baten gurasoa da eta ederki azaldu zuan berak izan zituan kezka era ortan, bada seme bakoitza, naiz argiz eta odolez gurasoen antzekoa izan, bakoitza bere nortasuna du eta au bear dan bezela landua bear du izan.

Gurasoak zer egiñ aundia dute beren seme-alabak bear dan bezela zaindu eta antolatzen beren bizimodurako, eta etxean zer ikusten duten ura ikasten dute lenengo, eta ikaskuntza au izugarritzko garrantziko da, danok dakigun bezela.

Oso atsegiña izan zan izketaldia eta baita ere alaia une batzutan, bada berari gertutakoak gai arturik izkirimiriak ere oso poliki antolatu zitun.

Txalo asko entzun zitun bere itzaldia amaitu zunean, eta berari entzuten gendenak ez giñan aspertzen entzuten.

Lenengo itzaldia au oso atsegiña izan ia beste bat noizko antolatzen diguten.

GORA BERA

Bearrezko ziran gauza batzuk ornitzeo garaia iritxi dala dirudi auzo onentzat.

Erabakia artua izan bear dute burni-bideko geltokitik Agur etxea bitartean «espalo» bat egiteko. Au bai zala gauza biarrezkoa bada jende askok igarotzen du leku orretan eta orain arte bidez bide igaro bearra zegoen tarte ortan eta arraxtu aundiakin bada berebilla asko ibiltzen da.

Bai ta ere egitekoak omen dira Eliza eta Sarriegi, ren etxe tartean azpi bide bat, bide zabala gañetik ez igarotzearen bada ikarragarriko egoera txarra da oraingoa. Zenbatek utzi du bere bizia leku onetan. Len bait-len egin dezatela geiagor gertatu ez dedin orrelakorik.

Auetaz gañera badira beste gauza asko aintzakotzat artu bear diranak, bada premian arkitzen gera, batez ere Donosti aldera dijoan «trolebusen» geltokian aterletu bat. Len bazan bañan aspaldian ezer gabe dago, eta ondo bearrezkoa da.

Bai ta ere Errera, tik Bidebieta bitartean baziran exeri alki batzuk, kendu zituzten bein batean eta geiagor ez dituzte jarri. Eta beste zenbat orrelako.

Urrengo batean geiago esango degu gai onetzez, bada agindutakoa zor izaten da eta 1.940 garren urtean, Errera Altza, kin batean Donostiratu zutenean agindutako gauz asko orain ik ornitzeo daude. ERIOTZA

Orain egun batzuk il zan Arzak, tar Jose Manuel, 89 urtekoa (G. B.)

Bere seme Santi eta alaba María, ri, gañonteko beste sendikoakin batera ar bezate nere samin agurra.

KORTARA

SORALUZE (Plasentzi)

EUSKAL-LIBURUAK

Erriko liburutegian euskal-liburuak tokia ba dute. Oraindik ez daude guk nai aña baño ugaritzen joango dira. Liburu geyago inguratzeko asmoak ba daude. Auetaz gañera euskal-kultura ta galdutako Furo'ari buruz erderaz idatziak ere badaude. Azkenengo auk ez dira gure begikoak, esan oi dan bezela gariakin batera belar txarrak ere nastuak dituztelako.

Aitatutako liburuaren lortze ta geyagotzearen ardura zifegotzi edo konzejal dan Lete'tar Eusebio'ri zor dizkiogu. Bera txalotu ta berari eskerrak ematera beartuak gaude.

Esandakoa pozgarria bada alayagoa iruditzen zaigu jakitea euskal-liburuak ez daudela lotan eta autsez beterik, baizik irakurleak badituztela.

Orain arteko euskal-liburuak ltxaropena argitaldaria bere bilduma KULIXKA SORTA'n ateratakoak dira. Ona emen gure errikoen zerrenda.

San Martiñ'en ZIRIKADAK eta EZTENKADAK izkera erriko ta gai alayez beteak; Mogel'en PERU ABARKA; Etzaide'tar Jon'en JOANAK-JOAN eta Muñoyerro'ren LAR-TAUN EGUZKI SEMEA euskal-eleberriak (nobela); AGUREA TA ITXASOA, Hemingway'ren (Nobel Saria) eta BIDE IKZUTUA Hugo West'eren eleberri euskeratuak eta azkenik azkenik olerki zaleentzako Emeterio Arrese'ren OLERKI BERRITZE.

Badago nun aukeratua. Alfabetizazio sayoak gañean ditugu. Sayo onek emankorrek izateko euskal-liburuak bear bearrezkoak dira.

SORALUZE'KO AMETSA'KO BERRIAK

Bazkun au gure errian sortu zanetik makiña bat lan egin du ta aurrera jararitzeko asmoak ditu. Aurtengo urtean oso ongi asi da. Ondoren azaltzen ditugu bere asmoak.

men izan degu «EZ DOK AMAIRU» taldea eta denok ikusi degu bere-ondore ona nolakoa izan dan.

III onen 27'an, Bergara'ko «ERNAI» antzerki taldea «ORDU EROSLA» agertzeko asmoetan datorkigu. Itzaldiak ere izango ditugu. Lenbizi, datorren astean, Aita Altuna josulaguna da etortzekoa ta ondoren berriz Karlos Santamaria jauna.

Mari Karmen Garmendi ere etortzekoa zan, baño ondo-ezik egon bear zuan garai artan eta atzeratua izan da. Oraindik gogoratzen gera nolako itzaldi ederra eman zigan, nolako ondore-ona izan zuan azkenengo gure errian egon zanean. Gero ta gero ere gogoan izan degu bere jardun-aldi garbi ta bikaña.

UDALAREN BATZARRAK

Egunerokoetan irakurri degu Eibar'ko Udalak artu duan erabakia.

Bere Udal-Batzarrak arratsaldeko orduetan egingo dirala, nai duten guztiyak joan ditezten eta gañera aurretik oartuta zer gai erabili edo aztertu bear diran. Orrela Udalak zer prolematzuk erabaki bear dituan aurretik jakinean egongo da erria.

Oso ederki iruditzen zaigu Eibar'ko Udalaren erabakia, ta ez litzateke gaizki etorriko gure errian ere orrela jokatzia.

Amaika lagun joango litzateke erriko prolemak ezagutze. Gaur egunean lñork ez dakizkigu nolakoak diran.

SAGAR-ERREKAN ARGIAK

Alaitzen gera oraingoa gure Udal-gizonak goraltzen Sagar-errekari jarri dituzten argiagatik. Benetan txalotzen zaituegu lan bear-bearezko au egin dezutelako, bide ori argitu dezutelako.

Ikusten degu kezka badezutela erriko gauzak ondo egiteko ta orregatik itxarotzen degu beste gure erriko foki batzuetara argia ta txunkuntasuna elduko dirala.

KARAKATE

ERRENDERI

KANTA-KANTARI!

Gaur gure errenderiar biotza, ereslari, musikari nabaitzen degu.

Gure ordezkariak Araba'ko uribururi, Gatzteis'en lortu duten gurenda biotz-alaiagarri da.

Iñaki Goniñ'en lan eta amets dan, «Karnaba» zortzikotea, lenengo gelditu zan bere mallakoetan.

Ansorena Aita Kaputxinoa'ren «Andra Mari» abesbatz edo koral, sortu berria, irugarren bere mailan.

Errez esaten da, bañan, ainbeste talde'ren artean orrelako goi-mallak lortzea ez da txantxea. «Karnaba»'k amabi talde'rekin egin zuen bere leiaketa eta «Andra Mari»'k amala abesbatz edo koral'en artean.

¡Zorionak Iñaki ta lagunak eta berdin Aita Ansorena eta talde osoari! Errenderi'ko erria bere aspaldiko urratsetan jarraitzen ipiñi dezute, lozorro luze batetik esnatuta bezela, eta guk, errenderiarrok ezin besterik esan: ¡Eskerrik asko eta yarra aurrera!

Musika gaiari jarraituaz, beste norbaitek egin duen galdera bera egin nai genuke: Iraola'tar Jose Maria maixu jaunari merezi dun omenaldia noiz egin bear zaio?

Askotan entzun eta irakurri izan diot gure adiskide, «Basarri»'ri, omenaldiak, omendu bear dana bizi dan artean egin bear dirala, ez gure artetik joan ondoren. Eta arrazoi osoa du.

Beraz, garai da, sortzez errenderiar ez izan arren —Igeldo'n jaiola baita bera— biotzez errenderiar bezela jokatu dun gizonari gure eskerrona agertzeko.

AÑARBE

LEGORRETA

ASKON JOKAERA

Esan oida, eta ala bear-du, bakoitzak bere idea itzaz eta egitez agertu bear duala ezerren bildurrik gabe.

Ori orrela izan arren eta guztiok intzakotaz artu, ikusia dago errezena jotzen degula, auda, itzen bidez agertu eta orduan askotan bildurrez. Ori oso erreza da, naiz eta gaurko egoerari errepatu ondoren bildurra sartu; izan ere ain lotuak gaude geienak, ta batez ere euskaldunak, benetan barru barrutik zein dan eta nola jokatzin dun agertzeko, ez dago egintza bidez agertzea bezelakorik. Onela dakizute guztiok, gizona ez da gizon egiten itzaren bidez, baizik ekintzaren bidez. Nolako ekintzak, alako gizona. Eta batez ere, egingo ez badegu ere, ez dezaigola egiten duanari trabarik jarri, baizik: LAGUNDU...

GORKA

BEASAIN

STNTA AGEDA ABESARIARIK

Aurrez nion, aurtun ere gatzteak irtingo ziral leengo bertso zaarrak abestera bañan tamalez ez nuan asmatu. Urtero egiten zan gauz bat, egin gabe utzi da. Noren erruz? Gatzediaren erruz. Irten bear zan egunaren bezpera eldu eta amar lagun besterik ez! Nai ta ezin! Erriko kale guztietan abesteko lagun geyago bear dira, bestela leer egiten da. Ala ere eskerrak Goyerri'ko Ikastetxe'ko talde eder batek, zulo au bete zun. Portatu dira! Gañera ederki

(8 garren orrialdean jarraitzen du)

Z. 'A. Txa-tela illak

BIZKAIA

Bilbo.—Mikaela Cantera Oribe. Mario Adorno Sarto. Euxikia Pablos Rebollo. Pedro Zugla Baranguan. Ignazio Undabestia Ealo. Benito Bravo Arroyo. Alitio Gamarra Astiasu. Federico Ugalde Etxabarria. Juan Urrutia Gori. Pedro Lorenzo Fernández. Laureana Pereira Jiménez. María de Socorro Izar de la Fuente Angulo. Francisco López de Añua Murgia. Benito Valcarcel Terrada. Las Arenas.—Juan Bilbao Labierua.

Derio.—Luisa Etxezarreta Aurrekoetxea'rena.

Durango.—Marzelo Jauregui Atxotegi. Franzisko Villanueva Beroiz.

Barakaldo.—Gregorio Elordui Beitia. Balbina Zarraga Aurrekoetxea.

Algorta.—Enrike Aretxabala Lauzirika. Getxo.—Narziso Onandia Bilbao.

Gernika-Luno.—Anastasia Olazar Bilbao.

Bolueña.—Damián Bravo Manguran. Sestao.—Joakin Rifoñes Otxoa.

Barakaldo.—Manuel Giménez Palacio. Elbira Martínez Vallano.

Basauri.—Bonifazio Etxebarrieta Le-kunberri. Gregorio Aientza Monco.

Euba.—Gaspar Arregi Askarrastegi. Kaldakoa.—Eusebio Arrieta Uriarte.

Manuel Basterretxea Uribe. Deusto.—Rosa Serra Gil.

Balmaseda.—José Luis Aja Aja.

LAPURDI

Baiona.—Jean Baptiste Mathieu.

Hazparne.—St. Martin andrea, sortez Lissarrague.

Armendaritz.—Baptiste Monguklot. Marzel Bidegain. Mayia Txamalbide.

BAXENABARRE

Bidarrat.—Marie Zedarry Karlosenekoia.

Alde.—Domingo Iñitza Antonekkoa.

ZUBEROA

Maule.—Laurinet Bouillon.

Muskild.—Jacques Idiat. Bordaxa-rrekua.

Barkoxe.—Job Eskande.

Mithikile.—Mayana Dufour. Marie Karriky. Beronike Puxeu-Txala.

Ligi.—Mark Magne.

NAPARROA

Iruña.—Galo Urroz Lizasoain. Maria Konzeption Azpilikueta Goikotetxea.

Mikaela Esain Ostiz. Julian Akarate Perez. Lanberto Caballero Erbiti. Daniel Alvarez Ballano. Pedro Abaskal Isla.

Isabel Bidegain Desgrans. Maria Fuentes Zabalza. Zezilia Muñoz García. Leonor Flores Errekart. Bonifazio de las Heras Algalate. Margarita Indurain Sagardoi. Joakin Muxika-Gortari. Antonio Baztan Bello.

Milagro.—Prudenzia Igea Fernandez.

Lizarra.—Franzisko Brianso Vives.

Eugli.—Jose Errea Arrieta.

Tafalla.—Felix Huarte Mendikoa Camon.

Ayegi.—Zosimo Aginaga Jimenez.

Kaparroso.—Maria de los Dolores Mozaz Nabarro.

Sorauren.—Ramon Sanchez Barberia.

Leizta.—Margarita Zabaleta.

Bargota.—Roberto Ruiz de Larrinaga Gartzia.

Oiz.—(Donestebe). Juan Ignazio Goni Telletxea (Montevideo'n illa).

Albar.—Biktorio Ibero Gil.

GIPUZKOA

Donostia.—Ana Iruztun Ekisuañ. Manuel Odrizola Reio. Karmen Gonzalez Ostolaza. Jose Errea Arrieta. Karmen Telleria Arregui. Inocencio Oña Hierro. Anastasia Alustiza. Brígida Berziartua Makazaga. Ilario Irastza Albelaitz. Leokadia Uri Alberro. Melezi Moreno Andia. Jose Luis Ibarzabal Añorga. Paula Maria Lopetegui Martinkorena. Fernando Ostiz de Urbina Gutierrez. Josefa Antonia Urrestarazu Begiristain. Maximo Hernandez Verano. Hilario Quintanilla Perez. Teófilo Makua Martinez. Pdero Arambarri Osa.

Eibar.—Juan Telletxea Marieskurrena.

Josefa Errasti Zezeaga.

Legorreta.—Francisco Amondarain Zerbio.

Zarautz.—José Antonio Iruetagoiena Amilibia. Maria Arrizabalaga Idiakez.

Ezkioa.—Saturnino Irastortza Etxaleku.

Pasai San Juan.—Sofía Prieto de la Lama. Maria Ormazabal Sanchez.

Beasain.—Fakundo Etxebarria Larrañaga. Juan Mota Arnaiz.

Amasa.—Jesús Eliola Larrañaga.

Ernani.—Franzisko Iglesias Blanco. Dolores San Sebastián Aranburu.

Tolosa.—Josefa Agirre Azurmendi.

Oñati.—Maria Zubia Ugarte.

Errera.—Jose Manuel Artzak Murua.

Pasai-Buenavista.—Ana Maria Zubiaga Igarzabal.

Irun.—Jakoba Gatzelumendi Aranburu.

Pasai Antxo.—Alejandrina Salazar Benitez.

Aretxabaleta.—Bizente Altube Arrazkarate.

Astigarraga.—Miguel Zabaleta Zabaleta. Sabina Zulaika Gatzafaga.

Ordizia.—Jazinto Exposito Linaz.

ARABA

Gazteiz.—Konzeption Hueto Maté.

Zeruko Argia

Zuzendaria:

JOSE IGNAZIO GABILONDO

PUJOL

Naparroko-Kantauriko ta Ara-goiko Kaputxinoak argitaratua

(Carlos III, 22. Pamplona)

DONOSTIA'n:

Oquendo, 22: Telf. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa 190 pta.

Atzerrian 265 »

Aidez artu nai bada, galdetu.

INDARKERIRIK-EZA- REN APOSTOLUA

Ogei urte dira Gandhi, bere pake-ekintza batean il zanetik. Gazte siniste itxudun eta fazista baten eskuz il zitzaigun inditar sonatua. Bizigune aretan ere, bere indarkeririk-ezaren legea jarraitu zuan.

Gizon arek siniste indartsua zuan pakezko kemenean eta guda pake-tsuaaren almenean. Asko dira munduan gizon aren siniste ta ustea aintzat artzen dutenak eta onela beren izena sonatua egin dute munduan.

Bere ortarako dei bizia argi ikusi zuan Aprika'ko lurretan. 9n bizi baita bizi, bai trenetan eta bai beste bizitzako eginkizun askotan arraza arteko bereizkuntza. Ta an erabaki zuan bere burruka sortzea zurien kolonialismo biozgabearen aurka jaikiatz eta beltz eta inditarren alde bere ekintza asiaz.

Baia kolonialismuaren kontrako gerrate pketsu ori, ezin gerta ditekete urte gutxitan. Ogei urte bizi izan zan lenbizi Aprika'n, eta an ikusi zuanak eldu-arazi zion biotzean bere pakezko erasoaren asmoa. Eta azkenerako iritxi ere iritxi zuan "Lege beltza" eta beltzen kontra emana zegoen peze-tako pagua, kentzea.

Giro aretan zailduta gero, jo zuan bere errialdera, India'ra; eta ingele-sen indarraren kontra lanean asi zan bizi. Ortarako, pakezko iraulketa, erreboluzioa, eratu zuan. Oporketan zebiltzanen alde jarri zn aurrenengo ta etsita zeudenak biotz-kemenez jaso zituan. Onela artu zuan bere lu-rean azpiratuta bizi ziranen aldeko ekintza.

Alperrik saiatu ziran ingeles nagusiak ekintza paketsu aren aurka egi-fialean. Azkenerako zabaltzen ari zan askatasun giroa. Aren ekintzak ge-roago ta indar geiago artzen zuan, eta orregatik giltzapean sartu zuten. Ingalaterra'ko liberalak eta laboristak etziran akort artan eta aien eragi-fiez atera zuten katepetik.

Urteak aurrera ta India'k bere jabetasuna iritxi zuan. Baiña bere lana etzan ortan bukatu. Orain barruko anaien arteko liskarrak galdu bear zi-tuan. Inditarrak bere artean istillu biziak zituzten elkarren arteko bizitzan. Pakistan eta India'k beren arteko konpondu-eziñak zituzten. Gandhi'k pake-lana artu zuan bere gain.

Erriz-erri joan zan bere burutapen pekezkoa zabaltzen eta indartzen. Eta ala erori zan gorrotoz usteldutako baten eskuetan. Euskalerrian ez ote-degu Gandhi baten premirik?... Darabilgun neke bide onetan, biotz asko gorrotoz irakiten jarriak ditugu. Entzun ere entzu-n dira gure artean indarkeri aldeko itzak.

Gorrotoari atea irikitzea erreza da. Baiña iñork ezin neurtu dezake nun bukatuko diran asiera oiek. Zaillago da Gandhi'ren antzera, indarkeria-ri pakez erantzutea. Gizonago da beti, iraiñari pakez erantzun al-izatea. Bai-ña nork du ortarako lain gizontasun?

Indarkeri-tentazio aundia dute gazteak. Oraindik orduz gaude. Gero... bein sua piztu ezkerro, zer litzake gure erriaz? Jauna! bialdu iguzu Gandhi bat Euskalerrira!

Barnard ta biotz-aldaketad

Bardard mediku jaunak biotz aldaketak eginditu oraindik orain. Bateria kendutako biotza, beste bateri jarri.

Egoki al da? Moral edo oitura aldetik ez ote du lan orrek eragospenik?

* * *

Ona emen ume talde batzuek zer erantzun duten galdera oneri. Umeak amaika urtekoak eta amalau bete gabeak dira.

Zortzi taldek eman dute beren erantzuna. Neska ta mutil. Talde bakoitzeak, amar lagun gutxi gora bera. Zortzi taldeak erantzun dute ori ondo dagoala, gaxo bat osasun bidean jarri dutelako.

Baia zortzi oietatik lauek ezezkoa ere eman diote Barnard'en operazioari.

* * *

Ara lau talde oien erantzunak:
1) "Ori ondo dago, baia gauza txar bat ere badu berarekin: bateri osasuna emateko ez da egoki beste bateri minutu bat bizi kentzeko..."
Onetan gure umeak Errusia'ko Sanidade'ko Minos-traerekin batean dijoaz. Arrek ere orixe berbera esan du, ia ia itz oiekin berberakin...
2) "Ondo dago, baia neri biotza kentzeko ez du iñork eskubiderik..."
3) "Nere biotza beste batek eramatea ez dago ondo..."
4) "Ondo da, biotza kendu dieten ori ilda ba da-go... Bizirik dan artean ez dago ondo biotza kentzea..."
Taldea oneri lenengoko taldeak erantzun zion:
—"Ilda badago, zertarako ditek ildako biotza?"

* * *

Orrela erantzun dute umeak, bere kasa, iñork argi-rik egin gabe. Bakoitza bere kontura utzita, etzuten, bear bada,

orrela erantzungo; baia amar lagun alkarrekin jarrita, bai, orrela erantzun dute.

Jakintsuak berak ere ez dituzte arrazoi oberik bi-llatuko.

Esango digute bai, esango, egiazko eriotza ta klinika eriotza ez dirala berdinak. Klinika eriotza danean, biotz-ak bizia izan leikiela oraindik, alegia; medikuaren-tzako gizon ura ilda egon arren.

Baia, oiek buru-distizioak dira. Ta umeak ez dituzte buru-distinzio oiek: gauza dan bezela ikusten dute, gure buruko asmakizunakin jantzi-gabeak...

Umeak argigo ta errezago erabaki dute arazo au.

* * *

Emendik urte batzuetara-esango digute berriz ere jakintsuak-biotz-aldaketak ugariagoak izango dirala ta orduan ez dutela iñork eragozpenik jarriko aldaketa oiek egiteko...

Bai, ori ere egia izango da... Baia arrazoi bide aundirik ez da orretan ere ikusten. Gauza bat gaizki egiña bada, askok egiñagatik beti gaizki egiña izango da, be-rez beintzat...

Umeak begiak dituzte lauso gabe ta arrazoi bideak, guk aña, ikusten dituzte. Nik esango nuke, argiago ikusten dituztela, biotza bai dute malizi gabea...

* * *

Ez uste izan ume auk neronek asmatutako asmaki-zunak dirala, ez. Ilbeltzaren aizkeneko asteen jarri zi-tzaian Deba'ko ume sail batzueri galdera auk. Dotri-ñako umeari.

Ordulaurden bat izan zuten erantzuteko denbora. Alkartasunaren ta ekipoaren indarrak! Alkartasunaren balioa! Bakoitzak bere aldetik bagabiltza, ez degu ezertan ere aurrerapenik izango. Erri xeeak ere ba du zer esan, gaurko gora-bera guztiei buruz, alkartuta ba dago. "Vox populi, vox Dei". "Jainkoak esan, erriak dioda". Antxiñako esaera.

ANES LAZKAU'ko

X A T U R

Xatur, nere erritar lagun zarra, joan zait betiko. jEgun Aundirartel...

Ez dit berriz esango, illunabarrian, bere lana bukatu, bizikleta atarian utzi, lenengo bizitzara igo, eta nere lan gelako atea pika bat zabaldurik:

—Oin ere, or ari aiz, atxur txikiyekin...

Ondo zekian berotu egiten nintzaiola ori entz-tian. Eta gure erriko izketan, nere erantzunak parre gozo bat eragingo zion:

—Aizek. Askotan atxur txikiyek, atxur aundiyeak baiño geyo pixatzen dik. Zer uste dek ik?

Nik baiño bost urte geiago zituan. Lapeyra apelliduz. Bidasoz aruzko apellidu garbia. Atera det aztarrena nundik datorren apellidu au. Orthez-tik. Orthez'en. Lourdes-ko bidian, bada Lapeyre errota bat.

Gazkoindarra? Bearnekoa? Bearnekoa seguru aski. Dana dala, euskaldunen lengusu propiyuak, bai gaskoi-nak, bai bearneasak. Noiz etorri ote ziran Lapeyra-tarrak gure errira? Auskalo. Dakiguna da urtzailleak zirala, fundidoreak. Baiño euskaldun uts-uts biurtu ziran.

Xatur erderaz oso zan motela. Nik laguntzen nion arazo inportanteren bat gertatzen zitzaionean. Ogeita bost urte gutxi gora-bera Donostiko Aiuntamentuko lan-tegietan arotz lanetan zebillela. Arotza zan opiziyoz. Arotz ona. Patxara aundiko gizona.

Bertsolariak oso maiteak zituan Xatur-ek. Eta bertsolariak zirala eta etzirala egundoko izkanbillak sor-tzen genitun.

Aintziñako bertsolariak oraingoak baiño askoz obeak ziran beretzat. Xaturrentzat guzien nagusi Txirrita. Txirrita-ren bertsokak buruz zekizkiyen. Orainguak esko-lauak ziran. Eta eskolau izate ori gutxitzat oso jotzen zuan:

—Aiek, aiek ituan bertsolariyak. Eta ortik ez nuan egiñagatik beñere aterako.

Baiño Xatur-ek ba zuan beste berezitasun bat.

Bere jaioterriaren ebaguera benetan sakona. Nik oso gazterik irten nuan txokotik, eta Mearo aaztuta neuzkan nere erriko bakiñabat txoko, oroitu erazi dixkit Xatur-ek. Pamili guzien oroipen bizia zeukan. Apelliduz eta ezizenez. Guziak zituan ezagun.

Biotz oneko gizona. Pakezko gizona. Kristau ona. jEsango al-det?

Gizona bat zan, eta politika arazoetan, gizonari to-katzen zaien bezela, ba zituan bere ideak. Gerra bizilla asi-ta, atera da arratsalde batean gure Xatur mendira, eta ballera eleizato batean sartu. Aste eguna zan. Elei-zatxo bete-betea zegoan. An barruan zeudenak, Xatur ikustean, bakoitza bere aldetik iges egin eta izkutatu ziran laxterka. Xatur bakar-bakarrik gelditu zan eli-zatxo barruan. Etzan zailla igartzen zen juntaizo klase zan ura. An bildutako danak ezagutzen zituan Xatur-ek.

Urteak pasatuta, neri aurrena kontatu ziran pasai-zo au.

Orain bi illabete, igande goiz batean, bixitatza jaoan nintzaion. Gaizki zegoan oso. Itxututa gaiera. Arantzazu-ko Meza radioz entzuten ari zan. Nere abo-tsa entzutean, radioa itzaltzeko kiñu egin zuan, baiño ez nion utzi, eta biok, meza bukaeraño, ixillik egondu giñan. Kontzagrazioan txapela erantsi ta burua makur-tuta egon zan.

Gero iya bi ordu azpeltu eziñeko alkar-izketan egon-du giñan. Baita gure erriya, azpitik-gain aztertu. Aiz-kenengo besarkada eman genion alkarri. Euskaldun zin-tzoa Xatur. Agur, lagun zarra. jEgun Aundirartel...

JOSE DE ARTECHE

K o n p l e j u a

Eta diruduna etorri zen eta ho-nela mintzatu zitzaidan: «—Hori duk, bai. Produktzioa behar diagu, eta saldu, eta inbertidu, eta amorti-zatu... bestela kompetenziak ito egingo gatzik... Zer esaten huen? Al Euskera? Gauza polita duk, mo-tel, etzegok gaizki, ni ere euskaltza-le neuk. Horixe... rentable izan ez...»

Eta ondoren baserritarra agertu zen: «—Gu baserritarrok beti pa-rregarri gelditu behar munduan. ez-jakin, beti arlote. Holako maldizio-rik nere semeen gain eror ez dadin euskeraz egitea debekatu diet. Er-deraz bakarrik ikasi dezatela, esko-la izan dezatela...».

Eta seminarioko profesore hura etorri zitzaidan burura: «—Etzake-la euskeraz eskribitzen denborarik alperrik gal. Horrek etorkizunik etzeukak... Hik animak salbatu be-har dituk... Beste hori, ez diat esa-ten politika denik, baiñan...».

Eta reboluzionario etiketa zeu-kan estudiante harena ere: «—Utzi egin behar dizkiagu mitoak. Lenen-go gizona salbatu, gero gerokoak...» Eta kartzelan sartu zuten eta gizo-na salbatu zuen, gizon berria lortu, baiñan gero gizon berri harekin zer egin etzuen jakin...

Eta pentsatu nuen, eta zalantzan egon: «—Agian...» Ta herri txikia sentidu nintzen, indargabe... Behar bada beste haierei ere ez ote zitzaien horixe bera gertatuko? Txikia ar-kitu bere burua, ta horregatik etsi, lotsatu, bere ahuleriarekin konpro-metizterik nahi ez. Gauzak nehur-tu nahi izaten ditugu, haintzat har-tzeko pixua behar izaten dugu, me-truak, zabalera. Ta halaxen gau-zaen balioa kiloka hartzen dugu, inperioka, mapan konpasarekin, dolaretan... Gu, ordea, beti mapa-tik at, kondairatik kanpora. Horre-

gatik lotsatu, konplejua sentidu. Ta konpleju hori disimulatzearen pa-rre egiten diogu gure buruari jen-dearen aurrean.

Eta halako batean oso urrin, egoaldetik, gizon nekatu baten isla igarri nuen, zumezko otarra es-kuan zakarrela, konkortuta, ego-al-zeak ximelduta.

Dirudunarekin topo egin zuen bidean eta bere indar ahula saldu zion. Txanpon haiekin hustutako borda eroria hartu zion baserrita-rrari eta hantxe oheratu zen bere andrearekin. Egun batean esan zi-dan:

«—Begira, ni zaharra naiz, ikaste-ko astirik ez dut, balio ere ez. Nere alaba, ordea, Sagrario, ezagutzen duzu, euskera ikasi dezala nahi nu-ke... zergatik ez dakit... Ikasi de-zala, herri bateko izan dedilla. Ho-ri da. Herri bateko...».

Etixerako bidea luze zeukan, har-ritz eta lokatzaz bete. Baso-erdia pagatu zidan, linterna piztu zuen eta illunpetan galdu zen aldapaz go-ra...

J. A. LETAMENDIA'K

FUNCOR, S.C.I.

BENETAKO BASERRITARRAK BEAR DITUTZEN MAKINAK:

BIRRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

Europa'ko aurreraldeuni'k onenak, amengo nekazariantzat.

ADI TA OROI EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

SINISMENAREKIN EDO SINISMENETIK BIZI?

Ta zer? Ez dio ajola aundirik era batera edo bestera erantzun galderari. Itz-jolasak, besterik ez, esango da.

Urte asko dala, galdera ori berbera bialdu zitzairen erantzuteko, Europa'ko katoliko arteko jakintsu izentsuenari.

Gaur ere, bear bada iñoiz baño gelago, galdera zutik dago goiko mailan ta erantzutea meretz du.

Sinismenarekin bizi. Edo, sinismenetik bizi.

Nere ustez, ez dira gauza bera, bat eta beste baitzik.

Galdetu dezaiozun Eleiza'n lenengo teologu izan dan Paulo Doneari, Erromatarrai egin zien eskutitzan.

Bere itzak zorrotzak eta neurtuak izan oi dira.

Ala dio latinez: «Justus autem ex fide vivit». Euskeraz onela: «Zuzena sinismenetik bizi da».

Azken kristauen oker aundia.

Sinismenarekin bizi edo sinismenetik bizi? Utzi dezagun ori geroako ta orain saiatu gaitzen argi pixka bat billatzen, gure eguneroko bizitzan. Gauza bera ote da lana eginiezi bizi izatea ta inetik bizitzea? Erantzun! Aberats aundi batek lan asko egin dezake ta lana buruz gain eginiezi bizi. Baño iñork ezin dezake esan aberats langille ori «lanetik» bizi danik.

Ara, berriro beste argi izpi bat. Lagunak bearrekoak dira, gizona ats egin bizi dedin. Baño lagunarekin bizi ta lagunetatik bizi bi zauza oso desberdina dirala zeñek ez aitortu?

Nere ustez, or dago azken kristauen oker aundia, sinismenarekin bakarrik bizi izan nai, egiteak alde batetik dijoatzela, ta sinismena bestetik.

Baño okerrik ez da ondorengo gabe, ta emen berriz ondorengoak biñaka, zorritzarrez.

Bi bide. jokaera. Bi arpegi. Bi bizitza. Batez ere, giza-arteko problema tan erdizka diran kristau oiek zer egiteko aundiak utzi dituzte.

Kristaua sinismenetik bizi da, au da, sinismenetik bizi bear du.

«Izan eta euk», bi balin badira, Gabriel Marcel'ek dionez, kristauen iza-teari dagokiona da sinismena.

Gure ospiritu-bizitza etxe bat bezela balin bada, bere oñarri nagusia, ta gilarria sinismena beti.

Gure kristau bizitza zugaitz baten antzera azitzen bada, bere sustraia sinismena.

Gure artu-eman, jokaera, bakar bizi ta gizaartearen iturburu ta jatorria, berriz ere sinismena.

Irakurle. Itzak badute eren pisu eta neurria. Naiz, umetxoaren eskuetan ibilli, Gramatika ez da jolas egiteko kostallua.

Ondo esan zuan esan zuanak, «gizonaren ondasunetan arriskurik aundienekoa bere iskuntza».

Gramatika pentsamentuaren ispillua.

LASA'TAR JOXE

Holanda'ko eliz-artzain batzarra

Ilbeltzaren 3'tik 5'ra, Noedwiukerhout'ko apaizgaitegian, Haya'tik ez urruti, Holanda'ko Artzai-Billeraren Bilkura Nagusia lenengo aldiz elkartu da. Obispoez gain, Billera orretan, (Aolku-Batzordea deitzen dio Alfrink Kardenalak), 168 batxarkide, auetatik 109 botorako eskubidedunak; 81 gizakume ta 28 emakume. Botorik gabekoak, Europa'ko beste Gotzai-Billeratako lagunak ziran eta katolikoak ez diran erlijioetakoak, ikusle bezela deituak.

Eliz-Barrutietako Aolku-Batzordeak amar ordezkari bialdu dituzte, zazpi erri-gizon eta iru apaiz-praille. Billera ontako jarduna, «Agintaritzza Eliza-barruan» izan da. Alfrink kardenalak dionez, batzar onen asmoa izan da: «guziok elkartuta burutapen eta buruaste batzuek elkarrekin aztertzea, onela erantzupide-aidea esnatuaz elkar-lanean».

Illaren 3'garrenean, asteazkenean, «paraliturji eliz-kizuna ospatu zuten, Alfrink kardenalak itzegiten ziela. Ona emen itzaldi onen burutapen eta esan batzuek:

«Uste dedanez, —zion Alfrink kardenalak—, iñork ez dute gutxitu ta txikitu nai Gotzaien erantzupidea; au baita beren beren karguak Elizan eskeintzen dien egitekoa. «Ortik gora Billera au egin nai izan dute, Eliz-lagun guzian azterketa bat bezela izan dedin, obispotn mendeko kristau guzien gain. Azterketa au oso bearrezkoa baita, kristau familiaren berri jakiteko.

Beren Artzai-eginkizunaren barruan, sarri erabili nai dituzte billera auk. Billera-Batzorde onen bidez, eragin aundia emango bait-dio Gotzaiak bere esku duten kristauen lanbideari. Gaiñera, ez da aztu bear, obispoak beren erantzupide ori dutela, beren mendeko ardi guzien berri ta iritziak entzunda gero, artaldearen ardura bear bezela zuzentzeko.

Onela Billera au, diputaduen Biltzarren antzekoa ez da, bildutakoak erabaki ta obispoak gero agindutakoa betetzeko. Beste aldetik, Artzai-Batzorde onek, bere erabaki batzuek artuko ditu, gero Gotzaiok beren erantzupidearen ariora eragingo dituztenak.

Urrengo egunean, guzien iritzi atzeratu egin zan, gizarte-zale ta lege-gizon batzuek Billerara ekarri zuten lana. Lan ontan Billeran aitatuko zan gaia zetorren

jarria; baiña Gotzaiak etzuten arkitu lan au teologiz ondo egosia.

Katoliko etziranen batzarkideen artean, protestantismo liberalaren ordezkaria izan zan bere gaia azaldu zuana. Van Holk zan gizon au. Bere elizaren ariketak ondo asko erakusten omen-du, askatasun geiegiak, giza-eralguntza bati kalte egiten omen-dio. Naiz-ta gizar-tea txikia izan, zuzendu-eziñekoa egiten omen-du. Gaiñera au ikusi omen du: geiegi lasaitzeak askatasunari berari ta anaitasunari arriskua sortzen diola. Bere miña agertu zuan, azaldu zan idaz-lanak, gaurko gizonari sortzen zaion geroago ta erantzupide geiagoren sentipena ta edakunde ta propagandaren bidez nolako erre aldutzen daneko jokaerak duten elkarren kontra-ko aidea ez dualako bear bezin garbi adierazten.

Ta gaiñera agintaritzaren kinka, ezin omen ditek artu gogo-kinka edo izkuntzaren kinka bezela, baizik fede-kinkatik sortua.

Aolku-Batzordeak artu dituan erabakien artean, auk dira nagusienak:

1. Eliz-Artzaiak ez bakarrik aztertu bear dute bere erriarekin batean, baizik eta beren arazoetan, gizon aituen kontsejua ta argitasunak eskatu bear dute.

2. Beste erlijioen ezaguerak, beren elizen esanak eta bizierak dakarten Ebanjelioaren ikuspegia entzun eta konprenditzeko alegiñak egitera beartzen du kristau-gizartea ta eliz-Artzaia.

3. Oso gogozkoa izan bear degu, Eliz-Arau bat, bertan erabaki dedin Gotzai, praille-nagusi, apaiz eta kristau soillak elkarrekin batuta lan egiteko bidea.

4. Eliz-agintari berriak izentatzerakoan, beste bide batzuek artzeko eskatzen da, Aolku-Batzordeak oietan tarte geiago izan dezaten.

5. Artzai ta erriaren arteko etena geitu ez dedin, komeni da oso elkarren arteko artu-emanak eguneroko lana bezela artu ditzagun.

Orra Holanda'ko Eliz-Artzaien eta mendekoen arteko Billerak nolako bideak erakusten dizkigun.

GOI-JAKINDURI BILLA:

CREER ES COMPROMETERSE

LIBURUAK

Egilea: José María González Ruiz.

Ez dakit zer irtengo dan, baña kampañi soñu ikaragarria aditzen da Eleiz-barruan, Kontzilio ezker.

Batetik mundu zabaleko laikoak beren batzar aundiak ospatuaz Erromaa'n ta batzar ondoren lanean, jo ta ausi, esan oi dan bezela.

Batez ere, Irugarren munduari begiratz.

Irugarren mundutik, amabost gotzai edo obispok, Ego-Amerikatik, Arge liatik ta abar, deadarrez ta oiuka adieratzai nai digute Ebanjelioaren ikuskizuna 3'garren Munduarekin.

Jainkoa ta Dolar'a, gaurko munduko bi nagusi bakarrak, J. M. González Ruiz'ek dionez. Mundu osoa bi puska egiñik dago, ez kristau di-

ran edo ez diran artean, ez bada «entré explotadores y explotados». J. M. G. Ruiz apaiza da ta kanoniguak-kanoniguak ere argitaratu oi dituzte liburu ederrak-Andaluzia'n.

Emen eta emendik kanpora, ondo ezagutua, batez ere Paulo Donearen Teologian.

Bere liburuak an eta emen naiko asko ikusten ditugu. Bat beintzat buruan det: El cristianismo no es un humanismo.—Beste liburu batean ere, La Carta del Padre Arrupe (Requiem por el Constantinismo) bere lantxo bat, askoen artean, azaltzen da.

Apaiz eta laikori entuten zaie katolikoak «protestante» biurtzen asi dirala. Baño zenta? galdetu bear

zaie.

Kontzilio aurretik eta geroztik, katolikoen fedea, sinismena, egin-tzarik gabeko sinismen edo fedea izan da.

Bi zasti edo parte ditu liburu onek. Lenengoan, egilleak, gai oritan maisu danez, Itun Berritik jasota, sinismena zer dan ta zer artueman ditun gizaartearekin, trebetasun aundiarekin erakusten digu. Gero, orri ugari kristau eta marxista arteko alkar-izketari.

Iñoren bildurrik ez du.—Batez ere irakurri 77.

Akats bakarra du liburutx onek, galesti izatea. 125 peseta, ori mar-dula ez izanik.

—Editorial Fontanella.

PAULO VI'GARREN ITZAK KANDELA-RIAK EGUNEAN

Gure Aita Santu Paulo VI'garrenak, urtero bezela bere inguruan zituan Kandelario egunean bere eliztarren Artzai diran zenbait apaiz eta praille. Oitura dan bezela, argizari-eskeintza egin zioten kristauon Artzai Nagusiari.

Onak bere elizkizunean itzaldi mamitsua egin zien, egunari zegokionarekin batean, gaurko beste burutapen batuek aztertuz. Ona emen Paulo VI'garrenaren itz batzuek:

«Eliza giza-mailladuna da ta ez bizigabea. Ezta ere demokraziduna, lurreko aginpidean aditzen dan bezela. Alegia: Elizan griastau-erria ez da aurrena ta bere eskuan fedeargia ta aginpide-iturria eskuan duana. Jainkoak Espiritu Santuaren eragieñez Elizaren gain jarri dituanak dira goiko argia ta aginpidea beren eskuetan dutenak...»

«Onela erakusten dezute zuen gaurko esku-erakutsi onekin, gogoan dezutela nundik duan Elizaren barruan bere jatorria menpekotasunak, obediencia. Kristo'k sorturako elkarrekin onela bere oiñarri bezela erabakia du bere eralgun-

tza gira-mailetan zatitua ta oiñarritua dala».

«Onela eman diozue zuen erantzuna ontan uste okerretan bizi diranei. Auek alegia, uste zuten, gaurko gizonaren elduera ta mamintzeak, nortasun-ezagueraren alde lenengo lekua eskatu bearrak, nortasun beraren eta askatasunaren goralbenak, eta Eliz-Batzarrak gauza jakingarri auetzaz emn dirria, obediencia kinka lurreratu tun iritziak, menpokotasunaren oiñazuala, ortarako erabiltzen ziran arrazoi-bideak eta teologiburuketak desegiañaz».

«Baiña kinka orrek ezin desegin dezake Eliza barruan, bere Artzaiei zor diegun esanekotasuna ta obediencia maitekorra. Baizik eta kristau elduak, oraindik sakonago ikusiaz gai au, gorago ta nabarmenago jarri bear du mentasun au. Kon-daira —zeur eliz— mailla auk izan dituzten aldaketekin, luragintaritzak ez bezelakoak diralarik, eta Eliz-Batzarrak eman dizkigun erakutsiak ondo aztertuz eta beteaz jokatzin degula».

Amuebladora COMERCIAL HISPANIA

“IRUKOITZ - EKINTZA”

ESKEINTZEN DU

IRUKOITZ, EXERI - ETZATEKOAK

2.100 ptk. asita 60 eredu aukeratzekoak

BIJA BIALTZEAK UTSEAN. DONOSTIA'RA BI

PETSONEN ATZERA-AURRERA GURE KONTUZ

MORAZA, 14, DONOSTIA'N - S. MARCIAL, 12, IRUN

HERRIAK ETA GIZONAK

nazio-arteko-unea

F. N. L. ba da edo ez?

RIKARDO ARREGI

«Front National de Liberation» da Ego Vietnam'e'n askatasunaren alde burrukan dabilen organizazioaren izena. Viet-cong da fronte onen organizazio militarra.

Amerikanoak beti esan dute Ipar Vietnam izan zela Ego Vietnam atakatu zuena ta orduan, dei egin zitzaielako, joan zirala lagun zen estadu bat beste estadu baten agresiotik defenditzera. Ortxe dago koska.

Ez dago ukatzerik ipar vietnamdarrak soldadarik ez dutela Ego Vietnam'n. Ezta gutxiago ere. Baiñan vietnamdarrak nazio bat dira eta ez dute ainbeste bi zatien arteko diferentziarik ikusten (Cao Ky, Ego Vietnam'eko lehendakari ordezkoa, Ipar Vietnam'ekoa da). Bestetik ezin ahaztu F.N.L., edo Viet-cong, ba dela. Egun auetako gertaerak dira adibiderik eta demostraziorik onena esaten ari naizenen tzat.

Ego Vietnam'ko guda ez da bi estaduen arteko guda, etxegerra bat zaizk. Eta amerikanoak ez dira ari estadu bat agresioaren kontra defenditzen etxegerra baten alde baten fabore burrukan baizik.

Vietcang-ek, besterik behar baldin bazen ere, ederki asko demonstratu du amerikanoak eratu duten gobernu Itxura Saigon'en ez dela ez gobernu ezta ezertxo ere. Itxura besterik ez dela. Ez duela ezertxo ere errepresentatzen, titere batzuek, aprobetxategi batzuek besterik ez dirala. Eta ez dela, pakea egiteko, kidea, elkarizketarako bigarrena Ipar Vietnam'eko Errepublikak Herrikoia, Ego Vietnam'ko F.N.L. edo Vietcong baizik.

Gehiegi idatzi izan da Vietnam'eko arazoetaz. Ez da arritzekoa. Vietnam'n gertatzen ari dana ogeigarren gizal-

diaren bigarren zatian gertatzen ari den gauzik garrantzitsuenetakoa da. Mundua bitan zatitu ta banatzen duten oietakoa. Aste ontako gertaerekin, Vietcong'en atakea eta Ipar Korea'ren jokabidearekin, zenbait puntu argitzen asiaz dira. Batetik Estadu Batuak ezin dezaketela irugarren munduan erreboluzio herrikoia itto, munduko nazio ta estadu indartsuenak izan arren. Ortxe dago Vietnam'en F.N.L. ori demostratzeko. Ipar Vietnam'eko laguntz guztia ezereztu arren, amerikanoen gidari militarrek berak aitortzen duten gauza da, Vietcong ez litzake ittoko, gerlan jarraituko lutek. Orrekin Estadu Batuak zuten itxura, forma, juridiko bakarrak ankaz gora gelditzen da. Gerla kolonialista bat dela daramakitena aitortu beharrean arkitzen dira amerikanoen gidari politikoak, gerlarekin ados baldin badaude eta ez badaude.

VIETNAME'TIK BERRIAK

RIKARDO ARREGI

Bai, benetan: Vietnam'e'tik berriak ditugu. Ba dakit oso zailla dela ori siñistea baiñan egia da, berriak ditugu. Añ gaude oituak ango gertaeren berrientzutearekin berri ezin ditekela iritxi iruditzen zaigula. Gerlaren eboluzioak sortutako berri bat ez da gaur eskuarte darabilkiguna. Egun auetan gerla indartu ta sendotu egin da. Gerlaren historian une garrantzitsu ta inportanteenetakoa orain gertatutakoak izatea ba ditek. Eskuarte dugin berria beste neurri ta mailla batekoa da.

Ipar Vietnam'ko komunista partiduak bere postura ta pentsamentuaz liburu bat argitaratu du, 16.000 itz dituen liburua ta Le Duan, partiduaren sekretario jeneralak egiñ.

Ipar Vietnam'ko komunista partiduak pentsatu ta esaten duenak bere biziko balioa du mundu guztiko sozialistentzat. Indar aundikoak dira zeragatik: testimonioagatik. Sozialismoa mundua guztianari da burrukan, bere burruka

guztia dira inportanteak. Batzuek besteak baiño gehiago, ordea. Vietnam'koa dugu gailenetakoa.

Lehendabizi atentzioa deitzen duena zera da: abertzale-tasunaren eta nazioartekotasunaren arteko sintesi arrigarrria. Onela dio: «Partidu bakoitzak sendotasun guztiarekin bere askatasuna gorde behar du, anai diran partiduen askatasuna eskatuaz».

Sozialisten artean garraztasun aundiak sortzen ditu sobietiko ta txinoen arteko eztabaida, etsaigo ta dibisioak. Ba dira batzuek erdiko edo irugarren bide arkitu nahi dutenak. Sozialisten arteko dibisio ta etsaigo auk pentsatzeko gaia sortzen dute vietnamdarrentzat. Sozialismogintza epe diferenteetan asia da Herri batzuetatik besteetara; ez da arritzeko, orregatik, dibisioak etab. sortzea. «Sobietiko-koen komunista partidua ta txinoena bi partidu aundi dira,

bien arteko eztabaidak eta dibisioak sozialismoa aultzen dute».

Ta ortikan beste puntu bat azaltzen da: batasunaren beharra. «Munduaren situazioak sozialismogintzan burrukan dabilen indar guztien batasuna ta koordinazioa eskatzen du derrigorrean eta bereala. Erreboluziogintzarako taktika ta estratejiaren prolemetatik garrantzitsuenetako da fronte bat osatzea indar guzti auen artean». Oso puntu inportantea da au.

Ba dira erreboluziogilleen artean erreboluzio sozialista irugarren munduan bakarrik dela posible uste dutenak. Oien kontra Ipar Vietnam'ko komunista partiduak industriatutako kapitalista ta inperialista Herrietan sozialistak erreboluziogintzan daramakiten burrukaren garrantzi aundia seiñalatzen du.

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

ERAMAN - EKARRI'rako

AGENCIA

Transportes ALE

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

ERLOJU TA BITXITEGIA

Eduardo Choquetia

Getaria, 10 - Urrut. 17751 Etxekoa 22700 — DONOSTIA

ARANTXA Oiñetakoak

Emakumeentzat bakarrik

Oiñetarako bereziak «OIÑAK SENDATZEKOAK»

Plaza de los Luises, 2 (Esquina Zabaleta)

SAN SEBASTIAN

inter

radio tv

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

Beste edozein markakoa baiño Iru aldiz berriago ta gaurkoagoa

Ordaintzeko erreztasun aundiak

MUNDU BIRIBILLA

GAIZTOA

Berriro er ebadegu bezte gizon bat, besteren biotzak in deguna. Arrigarrria benetan oraingo au erel Beste baten biotza artu ta Blaiberg jaunari ezarri ondoren, tipi-tapa lanean berriro... Jaunak urte batzuek geiago ematen badizkigu, zer ikusi bear ote degu oraindik?

Au guztia gutxi dala, Bernard sendagille azkarrak dionez abereen biotzak ere balio omen dute gizonarentzat. Batez ere, «gorilan» biotzak eta txerriarena ere ez omen litzake ain okerra izango...

Alde batera utzirik dana
Gertatu zana lenguan
Berriro ere saiatu dira
Askar egiten beruan,
Oraingo onetan ez alda izango
Len gertatu zan moduan?
Gauza aundiak gertatzen dira
Aspalditxoan munduan.

Euskaldun ostikolariak dotore dabilta orain artean. Etxean jokatzin dutenean beintzat, izugarritzko pasarak ematen ari dira... Askok diotenez, lokatza asko izaten dalako emen auetan! Bai omen dira bat baño geiago Atotxa ta San Mames'era etorriak, ta aitzaki ori emten dutenak. «Onelako lokatzarekin jokatu ere ez litzake egin bear»... Oietako bat Di Stefano famatua izan bear du. Jakina dago bere lagunak galdutako zerbait aitzakia esan bearrean arkitzea. Bera sasoi batean izan zan bezelakoak izango balira besteak, dudarik ez dago edozein moduko zelaian ondo pokako lutekeal!

Ez aldiozu irixten?

Aspalditikan gure gaztea
Beti izan da gogorra
Joko tokian naiz da izan
Lokatza edo belarra,
Bilbao dabil lasaitu eta
Donosti'k badu bearra,
Len bezelaxe gura erriak
Badu orain e indarra.

Oraindik denbora asko ez dala azaldu da Kaja de Ahorros Municipalak jarri duan sariketaren berri. Gipuzkuan diran errien berri edo bertako semeen berri idazten dutenai saritzeko oñarriak jarriak ditu.

Ez aldiozu irixten irakurle maite, gure erria maite bear badegu, ezagutu egin bear degula? Ez aldiozu irixten, benetan txalagarria dala Kaja de Ahorros'ak egiten duan lan au?

Euskal erriak idazle on asko ditu ta dudarik ez dago gauz politak eta danok jakin bear giñuzkenak azalduko dirala.

Euskaldunok ez degu egin
Oraindik dan-dana,
Gure erria ezagutzea
Asierako onena;
Txukun ibilliz ikasi gendun
Izkuntzarik garbiena
Orrela beti gure erria
Degu izango maitena.

Jakinean izango zera irakurle maite, aspalditxoan Italia'n aldizkari zatar asko azaldu dirala. Oietako baten izena «King» eta lengo urtean iru edo lau aldiz izkutatu izan zana. Aldizkari onen buru egiten zutenak, orain alto emanak izan dira.

Zenbat kalte egin lezake onelako gauz zatar batek! Askotan esaten degu, oraingo gazteak beste era batekoak dirala, bañan nork jartzen dizkio bideak? Nork zabaldu ateak?

Dudarik ez dago ez dala bide okerra, aldizkari bidea onerako edo txarrerako, nai dan bezela jartzeko bai lengo, oraingo eta geroko gazteak.

Aldizkariak eman lezake
Illuna edo argia
Era daneko gizon guztiai
Askar zabalduz begia;
Euskal errian, beteaz beti
Jaungoikoaren legia,
Asterokoa azaltzen zaigu
Maite «ZERUKO ARGIA».

Esaten dutenez, Ingalterra aldean izugarritzko «gripe» gaixotza izugarria dabil eta bakiña bat bai omen dira oean diranak.

Nik ez dakit zabalitzen asia ote dan gaixotza ori, bañan, au idazten ari naizela sortu zaizkit ikara batzuek eta bildur naiz... Orregatik oraingoz uztera nijoakizu beste bat arte.

Eskerrik asko, beste bat arte
Agurtzen zaitu «GAIZTOA'k»
Bai dio ikutu gaurko onetan
Zerbait ikara gaixoak,
Gaixotza ori pasa ondoren
Lengoak baitu eskoak
Urrengo baten idatzikoitu
Zuretzat gauza gozoak.

Bertsolarien lenengo sari aundia

Otsailleko amaikagarren eguna, puskatean gogoan artzeko izango da. Txango luzerik ifioiz izan ba-da, uraxe benetan luzea. Goizeko amaikaterdian asi ta ia iruretan bukatu!... Ta entzuleentzat luzea izan ba-zan, eten-zorian ainbeste denboran egon bear izan zuten bertsolarientzat, zer etzan izango?...

«Gripe»-aidea genduan gere gortutzean eta ez giñan arro-arro joan Anoeta'ko pelota-lekura. Baiña osasun betean zeudenentzako ere, luzezia izan zala uste degu. Orduter-diko lana ez al-litzake naikoa onelako leiaketa baterako?

Bigarren akatsa, au ikusten degu. Sarrerak garestiegiak jartzen dizkigute euskaltzealeon zaletasuna aprobetxatuz.

Oiek besteen pekatuak ditugu, baiña geureak ere aitortu bearrean gaude. Illaren 4'ko arratsaldeko saioaren berri eman genduanen, arratsaldeko saioaren berri eman genduanen, arratsaldeko puntuetan okerrak atera zitzaizkigun ZERUKO ARGIA'n.

Lau bertsolarien puntuak izan ziran oker emanak. Eman ditzagun, ba, zuzen oraingoan: Arozamena'k 362. Basarri'k 374. Lopategi'k 347 ta Mitxelena'k 344 puntu irabazi zituzten.

Eta besterik gabe, sartu gaitezen illaren amaikagarreneko Saio Aundian. Asi aurretik oar batzuek egin zizkiguten saio-eratzailleak. Lau saio izango ziran lenbizi, bertsolariak neurtzekoak. Auetan bi bertsolarien arteko tarte puntu gutxikoa gertatzen ba-zan, biak berdintzat joko ziran.

Lau saio oietan bertsolari batzuek oso alde txikia ba-zuten aurreneko lekua iristeko, berriro beste saio bat antolatuko zan, aietatik zein aurrena zan erabakitzeke. Ala ere bigarrenarekin alde aundirik ezipazuan puntutan, bien artean erdibana banatuko zan saria.

Onela ba, asi giñan entzuten. Eta aurreneko saioan bakoitzari biña puntu emango zitzaizkion. Bertsolariak bertso-puntu emanarekin osatu bearko zuan bere bertsoa.

Onela izan ziran bakoitzaren puntuak: Mitxelena'k 40. Arozamena'k 41. Lopategi'k 38. Basarri'k 45. Uztapide'k 44. Lasarte'k 43. Mattin'ek 46. Xalbador'ek 40.

Beste gabe bigarren saioan sartu giñan. Emen biñaka jokatu bear zuten bertsolariok. Bikote bakoitzak iru bertsotan leiatu bear zuten ematen zitzaien gaia arrotzen.

Aurrena Basarri ta Mitxelena aurreratu ziran. Au zuten gaia. Basarri emen asperu ta Ameriketara joateko asmotan dabil. Mitxelena, oster, Ameriketara asperu ta Euskalerrira etortzeko gogotan da. Puntutan onela geratu ziran: Basarri'k 118 puntu ta Mitxelena'k 117.

Bigarren Mattin eta Lasarte'k jokatu zuten. Gaia au zuten: Mattin neskatza da ta Lasarte mutil. Onek nekka geitxo estutzen du berarengana. Puntuak onela izan ziran: Mattin'ek 111 ta Lasarte'k 115.

Irugarren Lopategi ta Uztapide atera ziran. Lopategi Mirentxu'ren ondoren zaletua dabil. Baiña Mirentxu'k Uztapide du biotzean. Puntutan onela gelditu ziran: Lopategi'k 112 ta Uztapide'k 117.

Ta orain konturatu naiz emen ere oker bat egin dedala. Bigarren saio onetan aurrena agertu ziranak, Arozamena ta Xalbador izan ziran. Besteak ondo daude beren txandari lumero bat geiago jarrita. Basarri ta Mitxelena bigarren eta orrela aurrera.

Okerra zuzendu ta jarrai dezagun. Arozamena ta Xalbador'k gai au eman zieten: Nork gezur aundiagoak esan. Puntutan onela gelditu ziran: Xalbador'ek 121 puntu ta Arozamena'k 99 puntu.

Irugarren saioa genduan urrengo. Emen banaka biña bertso bota bear zituan bakoitzak. Gaia jartzen zitzaiena ta doiñuak bi aukeratzeko, aurreko igandean bezela. Kanta zezaketen, beraz, «Uso Txuria»ren doiñuan, naiz beste doiñuan. Basarri'k 18 urteko neskatxari kanta zizkion bereak eta 81 puntu irabazi zituan.

Lopategi'k erleari abestuz, 81 puntu jaso zituan. Arozamena'k amonari kantatuz, 74 puntu. Mitxelena'k ametsari abestuz, 79 puntu. Uztapide'k deabruari joaz, 76 puntu. Lasarte'k txerri-iltzeari kantatuz, 82 puntu ta Mattin'ek sudur-aundidunari erasoaz, 74 puntu. Xalbador'ek itxuari kantatuz, 79 puntu.

Onela asiera eman genion laugarren saioari. Emen iruna bertso doiñu librean kantatu bear ziran eta banaka lana. Uztapide'k au zuan gai: Basarritar bat lanez itoa dago ta bere ingurukoei dei egiten die elkartuta lana arintzeko.

Lasarte'k kineletan asmatu du amalauko bat, baiña papela botatzea aztu zitzaion, eta orratx uts. Mattin mutil aberatsa da ta nex-

	Lenengo saioa	Bigarren	Irugarrena	Laugarrena	Guzira
Arozamena	41	99	74	103	317
Basarri	45	118	81	120	364
Lasarte	43	115	82	121	361
Lopategi	38	112	81	118	349
Mattin	46	111	74	117	348
Mitxelena	40	117	79	105	341
Uztapide	44	117	76	115	352
Xalbador	40	121	79	120	360

Onela gauzak, iru bertsolari gelditzen ziran elkarrekin tarte txikia zutenak elkarrekin berriro jokatzeko, nork aurreneko lekua irabazi. Basarri, Xalbador eta Lasarte. Auei banaka deitu zitzaien aurrera, ta bi-tartearen beste biak kartzelan sartu zituzten, elkarri entzun etzezaioeten.

Lenengo, Xalbador aritu zan. Gerro Lasarte ta irugarren Basarri. Bi gai emen zitzaizkien eta bakoitzak iruna bertso bota bear izan zituzten. Lenengo gaia, GIZONA izan zan. Bigarren gaia, NESKATXA bat maite du bertsolariak, baiña nexkak bere aita du kontra. Alako batean iritxi du aitaren baimena ta esan dio mutillari. Au joan da tabernara ta poz-giro aretan, alboan duan agure serio bati bota dio bere basoko ardoa kol-kotik bera. Urrengo egunean ba-di-joa neskatxaren aitarekin itzegite-ra, onek eskatuta. Eta orduan konturatzen da, berak ardoz bustitako agure ura bera dala aita ori.

Bukatu da azkenean saioa, ta onela dira puntutan irurak. Basarri'k 238 puntu. Lasarte'k 224 eta Xalbador'ek 238. Basarri ta Xalbador berdinean gelditu dira ta orrela lenengo ta bigarren saria erdibana egiten da ta bertsolari bakoitzari 75.000 pezeta ematen dizkie. Lasarte'k jaso zuan irugarren saria.

Sariak emateko orduan, an agertu ziran Atraccion y Turismo'koak, Pienso Onena'koak eta Euskaltzaindiaren izenean Lekuona'tar Manuel apaiza. Aien eskutik artu zituzten bertsolariak beren sariak diru ta kopatan.

Eta guziok arnasa artu genduan noizbait bada ere, bazkaitara joateko. Baiña an gelditu ziran akatsak urrengoan zuzentzeko. Urrengoan laburragoa asmatuko al-digute txangoa.

Ta ia aztu giñan geien merezi dutenak aitatzea: maikoak. Auek izan ziran lanik gogorrena eraman zutenak, eta ederki eraman ere. Egia esan Lasarte'k poz aundia eman

katxa pobrea maite du. Etxekoak kinka gogorrean uzten dute: neskatxa utzi edo-ta aberastasunei agur egin. Zer aukeratuko?

Xalbador'ek erdalerritik Euskalerrira etorri-berri dan mutillari asmatzen dizkie bereak.

Mitxelena lotan egon da 200 urtean eta orain bat-batetan esnatu da.

Arozamena Euskalerrri gainetik dabil aidezko ontzian. Ze burutapen sortzen ote-zaizkio?

Lopategi, operazioa egin eta artean gaizki sentitzen da. Radiografiz begiratzen diote ta ala ikusten dute barruan gelditu zaizkiola medikuaren guraizeak aztuta.

Basarri'k basarria utzi ta kalera egin du. Baiña emen ezta lanik arkitzen. Garbiago ikusteko emen jarriko ditugu lau saio auetako puntuak batera:

Xalbador bertsolaria, lenengo ta bigarren saria erdibanatuta, 75.000 pezeta jaso zitun.

zien bere aldeko taldeari, aurrelari jarriaz, eta aietako batean txistuka asi ziran beratxo utzi zutelako beren iritzian.

Onelakoetan au kontuan artu bear dezue entzuleok. Bertsoa ederki emana izan arren, bera gelditzen da bertsolaria, eman zaion gai artan bere lana lotu ezipadu. Ta au izaten da geienetan maikoak begiratzen dutena erriak uste baiño gutxitxo jotzen dutenean bertsolaria- ren lana.

Oar onekin agur egiten diogu gaurko gure jardunari. Barkatu gure azkenengo orduko akatsak.

ERRATZU

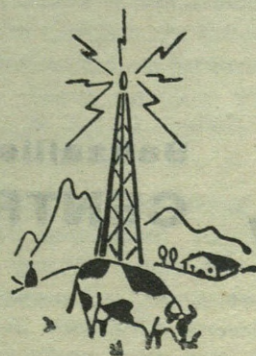
GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN
GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ES-
NE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAÑA, GURINA TA
ABAR. - EGUNDO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI
AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNE-
KIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA.

GURELESA

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros
Municipal de San Sebastián

Banen baneko aziyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torelavega'ko Perira joan
etorriak.

GAZTE NAIIZ

«ORDU - EROSLEA»

Jakingo dezuten bezela ORDU-EROSLEA antzerki bat da. Bere egilea nor dan ez dut ezagutzen, ezta ere bere historia. Baiñan besterik da une hontan idaztea bultzatzen nauna. Azken aldian telebisioan eman dutelako oso ezaguna egin da antzerki hau eta horregaitik, errez da nun-nahi obra honi buruz kritika entzutea. Gaia ezagutzen det. Hona hemen gutxi gora-behera:

«Panama'ko barrio batean ema-galduak damarkien bizikera ikusten da. Han zegon kapillaua euskalduna zan eta jakin zuanean barrio hartako ema-galdurik gogorrenetkoa euskalduna zala, bihotza samintasunez beterik zerbait egitea erabakitzen du. Honela, arazo estu horri bukaera emateko, apaiza ema-galduren etxea joan eta berakin hartu-emanetan hasten da; bizikera hortatik aitortza baten bidez bide onea eramateko asmoz.

Baiñan, ema-galduak ez dio apaiz honi sarrerarik utzi nahi eta horduan, apaizak, etxe barranean egon ahal izateko, orduak erosten dizkio. Alkar-hizketa gogor bat sortzen da: ema-galduak, honen bizikerakin zer ikusirik ez daukala eta pakean uzteko eskatzen dio apaizari. Honek berriz, bizikera horrek herrian dun influentzia eta sortzen dun arazoa erakusten dio. Azkenik, neska hori ez dago hizketan jarraitzeko prest, bere kuartoan, biak bakarrik, batabestea-regandik gertu ez dala. Kondizio hauek entzutean, apaiza, bildurrez, zalanztan gelditzen da une batean, baiñan segitun bere postura sendotuz, arriskoak arrisko, aurrera egin du! Azkenean jotzen du eta irabazian itrentzen da: neskak aitortza egiten du eta bide haiek utziak bere herrialderat abaitzen da bizikera garbiagoa eraman nahiean.

Baiñan, apaiza eta neska hau bere gelan zeudelarik, etxea «publikoa» zalako, aruntz zijozten bixitariak apaizaren sombreroa ikustean, bereala zabaldu zuten albista eta gotzaiak jakin zaunean, armatu zan itxillurik».

Gaia zentral hau inguratzen duten beste faktore batzuek ez ditut aitatzen luzeegia izan ez nadiñ eta, beste alde, egin nahi dedan kritika hontan interesatzen ez dalako.

Honela bada, antzerki honek bi gauza erakusten digu: Lehengo emakume galduak Herri batea sortzen duten arazoa.

Bigarren— arazo hori zuzendu nahirik apaiza lehendabiziko filan sartzea.

Bi puntu hauek harturik has gaitezen pixkabat sakontzen:

Emakume hoiek, bakarka harturik, damarkin bizikera ikusi ta, esan ote ditek kulpableak diranik? Bide-narratx horretan erori gabe bizitzeko librek ote dira? Beran Herriko beste arazo edo izkutuko indar batzuek influittuta ez ote dira nahi-ta-nahiez bizikera hortan murgildu? Ez dezagun gure erantzuna presakaegi eman oi dugun bezela!

Bene-benetan, «prostituzioa» maitasun arazoa da. Gizaak sexualidadea eta nortasuna, alkarri lotuak daramazki. «Sexo»-aren bidez gure maitasuna zabaltzen degu eta nortasuna haundiagotzen. Beste alde berriz, maitasunaren bi-detik kanpoa erabiltzen degu gurea, luzaroan, nortasuna konkortuko digun «egoismo» batera goaz.

Prostituzioari, (morealez) bide ona izateko gauza bakarra falta zaio: maitasuna. Gauza jakina da giza-guziak bere nortasuna geroa eta gehiago sendotu eta haundiagotu nahi duela. Hortaz, giza guziaren egarririk larriena nortasuna

haunditzea baldin bada eta prostituzioaren bidez ez baditeke ase egarri hau, zerk eraman ditu desbiazio horretara?

Ez dezagun ahaz gizona gizon (edo, emakumea emakume), bat berak eta inguratzen duenak osatzen dula!

Gizakien osakera edo formazioa haurtzarotik hasten da. Haur batek lehenengo hartu emanak bere familian ditu. Haur batek beste ezer baño lehen, maitasuna behar du: maitasuna da bere babesa. Azten dijoan eran joan bear du baita ere sexoareen ezaguera eta konzientzia hartzen. Ezaguera hauen bidez pixkanan bere barne estruktura aldatzen dijoakio. Ezikera honek kuidadu izugarria exijetzen du gurasoen aldetik. Behar dan atenzioa eta denbora ematen ez bazaio eginkizun honi, umeak zapuztu egingo bai dira; bere barne estruktura, zuzen tajutu eta osatu beharrean, okertu egingo bai zaio.

Zenbat eta zenbat gurasok fallatu duten puntu garrantzitsu hontan. Ezjakintasunez, denborarik ezagatik, edo... gurasoak beren haurreenganako eginkizunik sakratuena ez dute bete. Honela, gazteek okertuta gelditu dira: gaizki osatuak. Gero berriz, (esan beharra dago) Eleiza dijoazenean, apaizek, maitasunez, apaltasunean lagundu beharrean, gehienetan bildurra emanaz erantzun die. Eta, bildur honek gazte hori okertasunetik atera ordez, gehiago lotzen du. Ikusten degu bada, txikitatik, batei bere inguruak siko-loji berezi bat nola ezartzen dion.

Haundixeagoa egiten danean berriz, inguru horretan hartu formazio txar hori bere bizi osoan proiektatzen zaio. Gero, bizitzan sortuko zaizkion arazoan aurrean, bere reazioak, gehienetan, formazio-era honek determinatuak izango ditu.

Orainarte esandakoarekin errez ikusten degu familiko arazoko (familiaren akataxak, alegia) ze ondoren dakartzkien famili hortako senide danari. Esan ditek, ziurtasunez, gizon (edo emakume) baten jokabidean ba dula influentzia bere familiak.

Familiko eraketa txiki hontatik Herria'ren maillara pasatsen ba gera berriz, hor azalduko zaigu berriro gizona influentziz betea. Begira dezagun geure Herria'ri:

Gaurko sistema ekonomiku honekin, ezkontzeko behar dan hainbat diru nork eduki dezake? Beste alde, diru hori ataratzin egin behar dan safrifizioa egiteko, ideal bat behar da. Ba al dago formaziorik? Gaurko giroan, propagandaren bidez nezesidade artifizialek sortu digute. Eta, benetak gure nezesidadeak (gizonari dagozkionak) ahazturik, beste hoiek asetzeko hor gabiltz, bata-bestearen inbidian, orduak eta orduak lanean sartzen.

Honela, gizonari, lana egin behar horrek eta propagandaren influentziak ez dio pentsatzeko denborik ere ematen: Herria'ren estruktura bizikera artifiziale ezarri digu-abereen antzekoa- (formaziorik gabea).

Ba dakigu formaziorik gabeko gizona, idealik gabea, instinton bultzadak in mogituko dala.

Egokera hontan prostituzioa egotea arritzekoa ote?

Egin bide degun azterketa hontan gauza bat ageri da: «prostituzioa, Herri bateko beste arazo edo izkutuko indar batzuen ondoria dala».

Prostituzioa nola bukatu? Lehen esan degu giza guziak bere nortasuna geroa eta gehiago sendotu eta haundiagotu nahi duela. Baita ere, hontarako prostituzioa bide txa-

rra izanik, nortasuna haundiagotu ordez, bere izakera guzia absurdo batera damarkiola. Honela bada, jakiniñ gizon bakoitzaren egarririk irrikatuena zer dan, prostituta hоек bide onea ekarri ditezke, banako hartuta. Ehetako bakoitzarekin hartu-emanetan hasi-ta: formatuta. Hauxe da ORDU-EROSLEA antzerkian prostituzioa bukatzeko ematen dan soluzioa.

Baiñan, egiazkoa ote bide hau? Prostituzioa honela buka ote ditek? Nere uztez, Ez!!

Hain zuzen, puntu hontantzen egin nahi diot kritika azken aldian horrenbeste diskutitzen dan obra honi

Lehen ikusi degu prostituzioa desbiazio bat dala eta desbiazio hori, Herriko situazioak probokatzen dula. Hontan, benetan, prostituzio behin betiko baztatu nahi bade-gu Herrietatik, ez da aski prostituzioa erabiltzen duten emakumeek (bakarka) zuzentzea. Ez!! HERRIA bera, baldin bada desbiazioa sortarazi edo bide hortan murgiltzeko influentziatzen duna, aztertu bide ditugun arrazoiagatik, Herri hori da sendatu behar dana; formatu behar dana, zuzendu behar dana, maitasun bideetan jarri behar dana, sistema ekonomikoa aldatu behar zaiona (gizonaren serbitzurako eta Herrien aurrerapenerako)!! Eta, horduan bakarrik egingo da benetan karidadea, horduan maitatuko ditu emakume hoiek, Herri hori eta gizon guziak. Hori eginkizun egiazkoal

Halaz ere «arazo» hori zuzendu nahirik apaiza lehendabiziko filan sartzeek, gizontasunez bere bokazioarekin azken mugaraño jotzeek, badu zer erakutsia gaurko apaiz batzuentzat. Kristoren serbitzari, zer besterik gero!?

«SUKAR»

Euskalerrian, Euskaldun - Medikorik ez

Aintzin ortan agertu zan aldizkari onen ilbeltzeko 14'an 7'garren orrialdian "Andreñoak bai... baiñan "eskola" mai-xuak noizko'rako". Lan artan Euskalerriko oso garrantzi aundiko gauz bat agertu zuen Perttika eta Ununuetar Yonek, eta gañera bide batzuek urratzen zitun.

Etzen gauz txarra izanen uriya ortik tiraka ibiltzea, arazo geyago agertuko baitziran, eta lana sakon egin nai baldin bada, arazoak ongi ikustea bearezkoa da. Edo ta etzaigu axolik?

Gure Euskalerrian ere bertze arazo garrantzi oso aundikoa bada: gure euskaldun errietan ez da euskaldun-medikorik. Agitz denbora gutxin, Napparoko iru erri euskaldunetan medikua bear zala ta, deya egin ondoren euskaldun medikorik ez da agertu. Izan ditek oraindik Napparoko bertze euskaldun erri geyagotan gauz bera gertatua izatea.

Biotzak negar egiten du, gauzak ola ikustean. Zergatik gure errietako yendeak bere errian bizi bear dute atzerri-tar batzuek bezala? Ta errua norena da? Euskaldun guztiena.

Oso interesgarria izanen litzake bi gauz yakitea: Lenbi-zi, zenbat euskaldun iri ote diran "Universidade'tan" medikoa izateko ikasten. Ta bigarrena, zenbat erri dauden Euskalerrian aurtin edo bi edo iru urten buruan mediko bearezan egonen direnak.

Ez ote da mediko ikasten ari den gazterik, ZERUKO ARGIA leitzen dunik? Ez ote da bakar bat ere? Eta baldin bada, ez luke bere gain artuko bi lan ok egiteko?

Euskalerrian euskaldun medikoak bear ditugu, baño onak.

Nik erbiya altxatu dut. Erbiya au igeska dijoa. Azkar ibilli gaitzen.

KRISAILLU

IKASLEENTZAT LAGUNTZA

Orain de-la bost bat illabete On Carlos Santamariak idatzi zuen artikulua bati «UNIBERSIDADE'KO LANGI-LLEAK» erantzuna emanaz biali gengan eskutitz bat ZERUKO ARGIA'ren etxera.

Bertan agertzen zana zan, alegia, Santamaria Jaunak eskeintzen zuena zela Morrontza-bat geiago jakinduriaren zale diranentzat eta dirurik ez dutelako ezin zitezkeela jarrri Unibersidade'ko bidean.

An ematen ziran idea batzuetan esaten zan ongi izango litzakela Caja Ahorros'ak kredituak ematea diru jabe ez dan ikasleari bere karrera egiteko.

Il onen bederatziko «La Voz de España» orri aldean irakurtzen-da, alegia, gorputz artzeko bidean dirala idea ayek, Diputazio'ko bigarren buru dan On Santiago San Martin'en bitartez.

Pozgarria orixe guretzat, jakitea olako asiera, eta biotz-biotzetik opa degu lenbailen sistima-orren bizitza ikustea. Eske bat egin nai genduke ZERUKO-ARGIA'ri. Auxen da.

Dirurik gabeko Euskal Ikasleak jakin dezatela ZERUKO-ARGIA'ren bitartez sistema onen jayotza-bere garayan— eta nundik nora eman bear dituan bere pausoak.

I. Z.

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

HERNANI, 4

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

ETXEKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu

ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erabilli beti

Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboia bakarra

Etxeko-andrearentzat nerkamerik egokiena,

¡JABON LAGARTO!

ECHABE

ETXABE' REN

Mueble - Etxea

Fuero'en Enparantza

Urrutizkiñak: 84 10 78

84 11 24

ZARAUTZ

(2^ogarren orrialdetik)

abestu zuten. Urte batean egin bear bat utzi degu, ez dezagun bada urrerantzerako bide au artu. Kantatzeko bildu ezin bagera, zertarako bilduko ote gera? Gauzarik errezenak egiteko gauza ez bagera, zertarako gauza gera?

ANTZERKIA

Ill onen 5^{an} au da Martin eta Agate deunen egunean antzerki bat ikusteko aukera izan gendun Beasain'en. Lazkao'ko O.A.R.G.I'koak antzestu zuten J. A. Arkotxa'k egindako «JOSAN» antzerki saritua. Berez oso txukuna eta jatorra iruditu zitzaizkidan, gure-gureak diran arazoak agertzen dituna eta ondo konponduak gainera. Antzestariak ere ederki bete zuten beren eginbearra. Atizoz dabillen talde bateri ez dago geyago eskatzerik. Gañera taldean agiri dira antzestari yayasun aparteko bat daukatenak. Aurrera jarraitu mutilak eta zer esanik ez neskak! Lazkaotarrak badute zertaz arrotu, bai alajantetan! Antzestari Beasain'go O.A.R.G.I'koak ziran eta beoyentzat izan zan lanik ixillena eta astunena. Eskerrak eman bearrean gera beoyeri onelako gauz bat antolatzeagatik, berdin antzestari taldeari eta baita ere «San Martin de Loinaz» ikastetxe-ko Anai zuzendariari eta beste anai guztiari eman zituzten erreztasunagatik eta azkenik eta ez gutxienean Oorronsoro'tar on Jesus apaz jaunari zineko sesio bat antzerkiaren alde kenteagatik.

GOYERRIKO LAN-GABEN LAGUNTZALLEAK

Igazko garagarrilean sortu zan saill edo komisio bat lan-gabe arkitzen ziranenari laguntzeko eta zertxobait leen ere mintzatu naiz talde ontzat. Bañan aurtengo ilbeltzaren 15^{an} orain arte egin duten ekintzen berri eman digute eta nik emen ipintzea oldoztu det. Saill edo komisio au osatu zanean 317 langille arkitzen ziran lan gabe eta gaur era ontan arkitzen da gauza:

Lanean asiak 65, Zumarraga'n irikitzeko dan lantegi baterako izenpetuak 21, Kooperatiba lerri bt sortzeko smoz 38, beren lurraldeetara itzuliak 5, lan-gabe eta itxaropen gabe 77, guaraditzan, 2, Goyerriko ikastetxean ikastaro bat egiten 81 (56 ezkondu eta 25 ezkon-gabe).

Leen lantegiko zuzendari eta jauntxo ziranak ez daude emen sartuak; ez bai zioten bere izenik agertu komisio oni. Komisio edo saill onek bi egiteko dauzka bere gain. Lenengoa lana billatzea eta bigarrean lan-gabe daudenari diruz laguntzea.

Lenengoa oso zalla da. Aal dana egiten da bañan orrenbeste begiratu zenbatentzat billatu dan. Ondorengo egunak berriz ez dute obeak ematen. Orrezaz gañera geldituentzat billatu ez-ezik, gelditu geyago izateko bildurra dago. Beraz alde ontatik etorkizun illuna ikusten da.

Beste egitekoa diru laguntza degu. Saill omen asmoa au zan: Sindikato Oizialak batez-beste 2.000 pezeta ematen dio langille lan-gabeari eta gañera «Plus Familiar» ezkonduari. Au utserki bat izanik beste 1.700 pezeta ezkonduari eta 850 pezeta ezkon-gabeari emateko asmoa zeukan.

Bañan bildu dan diruarekin ezin aal izan da eta 960 pezeta ezkonduari eta 480 pezeta ezkon-gabeari eman zayete.

Orain arte laguntza ontatik kanpo jotzen ziran Goyerrin ikastaroa egiten ari diran 81 langilleak, zergatik auek egunean 70 pezeta jasotzen zituzten ezkonduak baziran eta 60 pezeta ezkongabeak. Bañan Epaila-ren (Martxoaren) 15^{an} bukatzen dute ikastaroa eta aurreruntz ez dute zer jasotik izango. Beraz komisiorentzat eta batez ere lan-gabeentzat gauza astuntzen dijoa.

Orain arte bildu dan dirua,

319.261,85 pezeta.

Orain arte banatu dan dirua,

158.980 pezeta.

Gastuak 810,70 pezeta.

Orain Komisioak daukan dirua,

159.471,15 pezeta.

Elizatan, izenpetuen artean eta abar, orain arte bildu dan dirua batez-beste jota, illeko 50.657 pezeta izan da. Asmo zanarekin (1.700 ezkonduak eta 850 ezkongabeak) ez bañan, ordaindu danarekin (950 ezkonduari eta 480 ezkon-gabeari) illeko 65.280 pezeta banatu da. Goyerriko ikastaldia bukatutakoan orain ordaintzen dama ordaintzekotan 131.040 pezeta bear dira illeko. Bertan ikusten degunez naiz eta orain 159.471,15 pezeta eduki, ez du asko balioko illeko 80.383 pe-

zeta galtzen bagoaz. Auzi garbi azaltzen zaigu: Edo ta benetan lagundu alkarri edo ta ajolagabe biurtu eta or konpon esanaz gerekoitasunean murgildu. Badakigu illeko 50.657 pezeta zerbait badala bañan, zer da ori 30.000 lagunetik gora bi zeri geran ballara batean biltzeko? Ez pentsa, naiz kaletar, naiz baserriar irakurle zer ikusirik ez daukazunik. Zuk lana badezu eta bere saria naiz txikiegia izan jasotzen dezu eta naiz ta eman bear lukean ez eman, zuk ere aal dezun neurrian laguntzeko bearra daukazu, zeozerdun bai zera. Gizon bezela, Euskaldun bezela eta Kristau bezela erantzun bearra daukagu. Bear bezelako langille-bazkunik ez dagola ta ezin bertanbera utziko ditugu. Bazkunean egingo gendukeana diru laguntzarekin beintzat egin dezakegu. Illeko lenengo igandean Elizatan biltzen dan guztia ortarako da. Oreraz gañera Guraso Elkartean ere ekintza ontarako aritzen dute. Beraz oroit gaitzen bearrean dan gure anai langilletzaz, biar gertu batean geu ere berdin gertatu deikegula pentsatuaz.

MURUMENDI

BIZKAIA

BILBO

Oraindino gaurkotasunez bete-betirik irauraraziten dautzagun oituzarra Agate Deuna) bere bide zabaletik atera eta edozein bidetxigorretik zuzenduten asiko eta gara? Aurten, Bilbo'ko Uribarri auzotegian beste talde batzuk bako geiago batzeagaitik edo, il onen irugarrenean an asi ziran aterik-atero abeskean. Beste batzuen eretxiak ezta-ki zelakoak izango diran, bañan neuri beintzat ez jatan guztiz begiko; ze, aurreak artzen asten bagera bat besteari, etorriko da urteen bat naiñoz abestuko dabena, eta beraz, oituz auek bereak dauzan gatz-perrak galduko leukez.

Bilbo, Barakaldo, Portugalete ta beste erri batzuetako jaun ta jabe Arratia'ko abesbatza izan dogu. Bilbao barrenetik Begoña'ko Amaren etxerañ onen inguru eta erdi salatari ibili nintzan entsuleen eretxiak batzen, eta dan-danak goral-duten eben euren abeskera ederra. Entzun egizuez ba txalo bero-beroak beste baten geiago eta eskaritzo bat Aita J. Jose'ri. Gipuzkoa'r jator Euskaldun zintzo Aita y Jose; Gizon eta emakumazko mordo ederra ezi dozun orrek, beste bide batzuetatik jarraitzeko bere, emon egiozue argi pizka bat, krisallutxu batena ezba'da ere ondo etorriko litzakie; Euskonortasuna lo sakonean dabe eta euskerea eriotz-bidean.

Arratia'rak edertasun eta benetasunaren jabe ziran. Bañan alaitasun eta biotz-kilikilia emon euskuenak M.ª Resurrezion ikastetxeko mutil koskorak ziran, sei-zazpi-zortzi urteko eta ogetamazapi aingeruk osatutako taldea. Eusko-landara barri onetian jarri bear dogu euskerarenak itxaropena naita errietako «arto zati» askok gura epza'dau be. Ain polito eta erretzasunez egiten dabe euskera, sinestu be ezin leiteke ikastolan ikasia dala. Esku bi eta Eusko-odolik dogunok onen-tzat, ezitzalle eta gurasoentzat jo bear geunkez txalorik beroenak. Aurrera ba.

Beste neska-mutil txotra bat be Bilbo'ratu zan arratsaldean beste toki baten diñotan Arratia'ko abesbatzari laguntzera. Onek be Arratia'rak ziran, bañan eririk txikerrera dogun Arantzazu'koak bakarrik ziran.

Agur bero, txalo gogor eta gorantz! mamitsuak guztioi.

A. LANDAJUELA

ARRATIA-ZEANURI

A. Landajuelak izenpetuta, idazki zorrotz batzuk irakurri doguz «Zeruko Argaiaren» EUSKAL-ERRIETATIK ideritxon ataltxoan. Gauza askotan—penaz betetarik esan bear—batera gatoz bere eretxiakaz. Barri oneik atsegia izan yakuz, batez be, geyenetan oituta gagozan albiste (jaiotzak, eritzak, eskontzak edo zorianak) arintxoak bañan beste zeozar agertu dauksuelako: erri-inguru baten egoera; erri onen historia, erriarrak minutorik minutor, orduarik ordura, egunerik egunera, urterik urtera egindakoagaz edo ez egindakoagaz osotuten daben historia.

Historia onen alderik txikiena eta inportantzi gitxienekoa da al-dizkari eta egunkarietan agertuten

diran gora-berakaz egindakoa. Historia bizitza bat da, eta bizitza onen arnasea—Arratien arnas estue—agiriaren ipinten aleginduko yak.

Guk be, gai orreri jarraituaz, Arratieko bizitza indargearen ezaugarri batzuk agertu gura geunkez.

LAN ALDETIK

Baserri baserrie da Arratie. Solo ta landa'n ondoan baso ederrak be bai—Bizikiako ederrenetarikoa—piñu baltzez jantzita. Au ta guzti be, gente asko, zar eta gazte, joaten direz fabriketara bearren, eta Bizkaiko edozein alderditan bañan andrasko geyago ikusiko dozuez bertan soloetan ganaduek az bearren.

Baserriek aurrerapen bidean jarri? Kooperatiba edo alkarreak jarri? Gure baserriarrak euren gaietarako ez dabe maixurik onartzen. Benetan be andie da euren jauntxokeria eta buru gogorkeria. Bada kooperatiba bat (C.A.V.A.), bañan ondiko kooperatiba kontuetan bide luzea egin bearra dago, geure eretxiz.

Basoetako aberastasunagaz bizi? Basoko beargiñek bertatik ateraten dan geyena jatea ei dabe...

Zer orduan...? Fabrika bearra eskatu eta andraskoak, agure zararren batzuk eta umeak eskolara «calva» batzuk eginda jararitu dagiela soloak landuten. Parkatu, soloak zapalduten esan gure izan dot.

SOZIAL ALDETIK

Gizarte baten egoeraren ezaugarriak agertzea ez da erreza. Indar asko dira gizarte bateri ara edo ona tiraka diarduenak inguru marioko atzeraurrerak zer esan asko dauke gizarte baten une guztietako bizitzan.

Au ta guzti be, ara emen Arratieko gizartearen gaurko egoera apur bat azaldu gurean. Neuretzako, gizarte au bardintsuegie da ogeigarren gizaldi onetako izateko, motetia. Bardintsutasun au ez yator-kio bere izatetik, ez. Buruak falta dauz, «lidersrik» eztauko. Augaitik da bardintsua, motela, geldia.

Eta jakina, olan izan eskero bakan bizi bear. Bañan beste gauza bat aitzu yako A. Landajuelari: fedea, jArratieko fedea Zelango? Geurea ez beintzat, eztaukogu-ta; geure gurasoen... Kontuen euki, arratiarrak, gu ez gara salbauko gure gurasoen fedeagaz, geureagaz bañan.

FOLKLORE ALDETIK

Badau Arratien folklorerik? Villarom dantza talde bat, Yurren beste bat... igezko jaietan Villaron entzun gendun txistu jotaldi eder bat... zeozar, bear bada, aitzuko jatan, bañan ez dot uste gauza andirik izango danik.

Beti izan ete da olan? Ezetz ezango neunke. Arratien izan da folklorea; ondiño be lotsen direz beraren ondoren batzuk; bañan benetan be penagarri da ara ta orra erabilten dauezala gauza zar ikusgarri batzuk lez.

Ara emen zergaitik? Orain urte gitxi gitxira arte, Zeanuri zan dantza soltue bakarrik egiten (?) zan Bizkaiko erri bakarra. Siñistu al dozue ez orduan ez orain ez dagoala Zeanurin txistularirik? Alboka soñue berbiztu bear da? Arratiera etorriko direz soñu orren maitetzalleak beraron barri jakitera.

Bilbo uri andian Erregeen Calgata ikusgarri bat eratu bear da? Cr eroango dabez Zeanuriko artzain gixajoak eta umetxo politik euren jantzi tipikoakaz (!).

Ez dakit nongo txapelketan edo agerkizunen baten Bizkaiko deportistak euskal deporte tipikoren joko egin bear dabe? jZelan aitzu Zeanuriko aizkolariakaz!

Eta zer esango dogu Arratieko Santa Ageda koru edo ori dala-ta? jKontuz, geixoiak laguntzeko dala! Parkatu, bañan kanporako propaganda eder bat biurtuez ez ete yoka? Eta izan leiteke, konturatu barrik, besteai joko eiten ibiltea...

Ezin aittutako aberastasuna Arratieko folklorea: besteentzako aberatsa eta bertorako ezer ez. Edo amesetan nabil, edo ikusmen laburrekoa naz.

Amaitzera noa. Arratiarra naz eta maite dot neure ama Arratie, eta maite dodalako zoliagoa izaten gura neunke, lotatik itxartuta ikustea. Asmo onegaz esan dodaz esandako guztiak, eta ez ifior minduteko.

GORBEATARRA

ERMUA

ESKERRAK

Eskerrak Zuzendariari Ilbeltza'ren 14^{an} argitaldu (publikau) zi-

tulako nik bialitako erriko berriak. Bere arrera onari esker al detanean jarraituko det emengo berriak bialtzen. Batez ere len idazten zun Aranberria ixilik dagolako eta Urko bein agertu ondoren mutut dalako.

GUDARIAK

Matera bestera urteoro bezela ba dijoaz gudaritza (soldaduzka) betetzeraz sasoi onenek mutillak. Adur edo suete on bat izango al dute guztiak. Etxea len baño ere geyago maitatzen ikasiko al dute. Eta amaren babesa zenbaterañokoa dan ikusi.

UDAL-ETXEKO (Ayuntamentuko) BERRIAK

Oraindik berdin jarraitzen dute kaleetako zuloak. Ni baño lenagotik «Herrero» berriemalleak «Correo» en arazo onetzaz idatzi (eskribitu) izan du. Orain arte alpe-rik. Zuloak geitzen dijoaz, jNoiz arte orrela?

Erriko zikiñak jasotzeko plastikozko zakutoak nai ta aniezko ipiñi arren badira etxeoandak leyoan (Bakoian) urre-sagarra (naranja) jan eta azal edo oskolak kalera botatzen dituztenak. Ertzaiñak (aguazillak) zertan daude oyeke ez zaintzeko eta azpigarri (alfombra)k goiz-erdi edo egardian aztintzen dituztenak ez zigortzeko? Berebil edo automobil dun akats dagikenari bezelaxe zigorra ezarri bear zaio bai azal botatzalleai eta azpigarri aztintzaleai.

Ziñegotzi edo konzejal bati esan nion lengeto egun batian egoki egongo litzakela Eibar aldetik dotozt en belbillak (autoak) Markiña'runtz jatorakoan Santa Zezilia kaletik zear bialtzea lenengo kale ori tajutu ondoren.

Gipuzkoa'ko erri batzutan Udal edo Ayuntamiento batzarrak (reuniones) erriarrak aurrean dirala egiten dituzte. Orretarako batzarre-ratu ditezen erriarentzat ordu egokiak izendatu.

Eibar'en eta beste tokitan ori egin dute. Baita diru—kontean gora—berak erriarrei jakin erazten asi dira leku batzuetan. Agintzera bakarrik ezta jun bear Udal-etxera erriari serbitzea baizik. Gutxienez beintzat artzen diran erabakien berri erriaren eman. Irargariak (anuntzioak) jartzen diran lekuan batzar erabakiak ipiñiaz. Noiz beteko egin-kizun ori?

ELEIZAKO BERRIAK

Urko'k esaten zun bere idatzi bakarrean euzkeraz iru mexa esaten dirala Ermua'n. Egia da. Sallobente'ko Elizan bat eta Eliz-nagusian bi. Igande eta jai egunetan au. Eliz-nagusian goizeko zazpirak eta bederatziatan esaten dira euzkal me-zak. Sallobenten bederatziatan. Ordu orretatik kanpo Sallobenten meza bat dago amabitin. Eliz nagusi-an sei, danak erderaz. Euzkal-me-zatara jun nai duenak nai ta naiez goiz jaiki bearra dauka. Uda-ran goiz jaikitzea ezta zail. Neguan bañan ain goxo egoten oyan eta bederatziak goizegi irixten dira. Ezin leizke geitu euzkerazko mezarik amabietako edo ordubatekoa euskeraz esanaz?

Eleiz-ondoko lanak poliki dabilzt. Orrekin batera asitako beste batenak ia amaitu dira. Lan-sari edo jor-naletan bakarrik diru asko bear da. Arazo onetzaz zerbait idatzi neza-ke. Gaurkoz bañan luzegi non eta urrengorako utzi bearko.

OLAIZOLA

GALDAKANO

ERIJOTZA

Urte askuan Arratia'ko Gaztelu-Elexabeitia'n osagile igaro daben Undabeitia eta Ealo'tar Iñaki (Ignacio) galdakanotar jatorra il zan ill onen, Otsalla onen 3^{gn}. irurogei ta amabost urtedun dala, Esan dogunez, galdakanotarra zan bera, ta bere jayotterria maite ebana izan be, bañan, maite eban ainbeste urte igaro ba'ebazan Arratia, biarbada bertan eukazan ezaupide andiak gaitik, eta, arri andijagutara beren lanian juateko era bat baño geyago izan eban arrik, etzan Gaztelu'tik urten, azkenian Goiko Jaunak Beren magalpera deitu dautsen arte. Urduan bai, beren gorputza Galdakano'ra ekarritia nai-eban da, orretara egin eban beren sendikideak. Illan 4^{gn}. ekarri eban beren gorputza, berak maite eban erri ontara, ta, 5^{gn}. aratsaldian ospan ziran txadon naguzian, illeta edo funeral eleizkizunak: Eta eleizkizun bi orreitan ikusi zan Undabeitia jaunak euki dautzan ezagun eta adixkide askuak, tvadona ateraño bete zalako egun bi orretan. Goyan Bego kaldakano-tar jatorra.

BAREGARRIAK:

Erri'rik geienetan egoten dira gi-zaki barregarri'ren batzuk, aurrekuai barre eragiñasoten dautsenak. Batzuk euraen kaikukeriak eta kirtenkeriak bide dirala ta, beste batzuk, euraen etorri berezia, adimen argia daukelako asmakizun alaiak laster baten sortutzeko. Onetarikua izan zan orain amar urte betiko juañ yakun Gurtubai'tar Alex (Alejo). Gizon argia bera, zintzua ta alai, aurrekuari nondik barre eragiñasoteko beti gertu eguna, beren asmakizunen bat bide dala, naita berak barre gitxi egin. Arroputzen bat beraganatutzen ba'zan «adarra» ondo jaten ekiana. Goian Bego adixkide ona.

Alex, beren semiak andi egin arte, bizargilla (barbero) izan zan, naita beste ogibide'rik be euki eban, «Dinamita» landolako langitziari, empleado zan. Egun baten bezero edo parrukiano bateri bizerra kentzen dagola izkirimiri edo barregarriren bat zenbatutzen egualako edo, beste bezero batek esan leutsan: —Alejo, bizerra kentzen astirua be ba'zera gero!

—Ni bizerra kentzen astirua?, jokatuko dautsut ogeierleko bat edo bi (orduan dirua zan!), eta gentzen dodazen bizerraren ordaiña, orduedi baño lenago baietz amalauri bizerra kendu edo ebagi.

—Badua —esan eban jokariak— noz egingo dogu?

—Bijar arratsaldian, Dinamita'ko langilliak urtetan dabenian.

Urrengo egunian, aratsaldian an egozan Alex da jokatzailea bizartegiko atearrian da; alako baten deitu leutsan Alex'ek bitxabala ziar etorren gizon bateri, ba'ekian nori: «E zu, etorri zaitetz bizerra kentzen ordainduta daukozu-ta». Sartu zan gizona bizartegian da, jarri zan al-kian, da, bizerra bustitzen asiaz batera esan leutsan Alex'ek jokallari; begiratuiz orduari ia ze ordu-tan asiten naizan, asi naz jokatua irabasteko lanian da.

Amaitu ebanian bizarra kentzian, itandu eban: zenbat denporan kendu dautset?

—Ordularen bez.

Orduan, itandu leutsan Alex'ek bezeruai, zuri zelan deituten dautsue?

—Nik ba'dot neure izena, abadiak ipiñitakua, bañan, danak «Amalau» esaten dautzen lez oritatz na-go.

—Ederto, ikusiten dozun lez, irebasi dot nik jokatua.

—Nik uste izan dot amalau gizoneri bizerra kendu biarr dautsezuela.

Nik estot esan, esan eban Alex'ek, Amalau'ri bizerra baietz kendu baño.

Da egija zan, gizon ura etzan beste izenez ezagutzen erri guztian da. Orretarik gizon barreikaria (zelebria) zan Alex.

BASA-JAUN

NAPARROA

BAZTAN ALDETIK

OMENALDIA

Goan den Ilbeltza'ren 30^{ean}, Baztan'go Berroeta'ko errian omenaldi bat ospatu dute. Berroeta erri ttipi bat da, Elizondo'tik 15 kilometro bidean lagona, mendi zelai batean kokatua eta leku atsegin ta osasungarrian. Berroeta itsasoko zolatik 366 metro gora dago eta denetara 215 bizilagun ditu, den denak euskaldun garbiak an ezpaita eskuaraz ez dakienik.

Aixion aipatu dutan omenaldia-ri buruz zerbait erran ani nuke.

Berroeta'ko erriak Juan Bautista Jauregui Perotxena Olainteko nagusi xaharrari omenaldi hunkigarri bat egin dio. Egun ortan Olainteko nagusi xaharrak EUN urte bete zituen eta Berroeta'ko erriak nai izan du bere erriko seme agurgarri orreri maitasunezko omenaldi batekin erriarren zorionezko Aguarra agertu. Eun arte betetzea ohore aundia dela eztago dudarik. Zenbatek erdiesten dute adin hori? Baztan' en bai al da norbait? Eta Euskalerrian zenbat ote dire? Gutti ain segur. Eun urte oketan zenbat euri, zenbat erauntsi on eta txar egin ote ditu Baztan'en eta zenbat sortze ta eriotze. Juan Bautista sortu zenetik Berroeta'ko errian 400 erriar il omen dire eta sortu ezta-ki, baño geiago uste dut, ala behar ere. Yainkoaren doai bat izan da bai gizona adin ortan oraindik

(10^ogarren orrialdean jarraitzen du)

NAZIO'BATUEN 20'GARREN URTEAN:

Giza-emakumeen eskubideen Aitorpen Orokarra Itzaurrea

Askatasun, zuzentasun eta pakeak oiñarri au du: giza-diko lagun geran giza-emakume guzior barne-dintasuna ezagutzea ta arekin batean, guzior kendu eziñeko eskubide berdiñen aitorpena; Giza-Emakumeen eskubideak ezagutu ta aintzakotzat artu gabe egon diralako, gizadiaren barne-ezaupideari lotsagarri zaizkion basatikerizko egintzak sortu izn zaizkigu; Gizadiaren egarriak aundienetakoa bezela zabaldu zaigu gaiñera, mundu berri bat sortzeko ta mundu orretan, gizonak bildur eta mixeria astindu ta itzegiteko ta sinisteko askatasuna iristeko gogoa.

Eskubide oiek gobernu-Legedi baten bidez babestuak izatea, bear-bearreko eginbidea da. Bestela, gizona nausikeri ta mendekeariaren kontra, besterik eziñean jaiki-bearean arkituko bai-litzake;

Nazioen arteko artu-eman anaikorrek indartzea ere, berezko eginbearra degu;

Nazio Batuetako Gobernuak Aitorpen batean sendotu dute gizonaren dintasun eta balioa, ta giza-emakumeen eskubide-berdintasuna. Orrez gaiñera gizarte-mailla ta bizibidearen aurrerapena pizkortzeko erabakiak daudela adierazi digute, askatasun zabalagoaren girotan;

Batasun orretan sartuta dauden Gobernu guziak. Nazio Batuen Alkartasunaren bidez, gizonaren eskubide ta jatorrizko askatasunak alde guzietan gorde ta babestuak izan ditezten, alegiñak egiteko itza eman dute; ta

Eginbear ori ongi betetzeko, nai-ta-naiezkoa da guztioiok eskubide ta askatasun oiekiko iritzi berdiña izatea.

Esandako auek guziak kontuan artuta,

BATZAR OROKARRAK au adierazten du:

GIZA-EMAKUMEEN ESKUBIDEEN AITORPEN OROKARRA aditzera ematen degu. Au baitegu erri ta Gobernu guziak alkarrekin batean izan bear duten ametsa ta jomuga. Onen alde egin bearko dira alegin guziak, aitorpen orren girotan, bai gizon bakoitza ta bai gizarteak, irakaskintza ta ezieraren bitartez, eskubide ta askatasun uek intzat ar-arazi ta aurrera eraman ditzaten. Ortarako, bai Nazio bakoitzean eta bai mundu guzian artarako neurriak artu bearko dira, Nazio Batuetako lagun diran Gobernuen lurretan, naiz auen mendean bizi diran beste lurraldetan.

Lenengo ataka. Giza emakume guziak beren buru-jabe ta dintasunez eta eskubidez berdiñak jaiotzen dira. Guziak berebat, ezaguera ta konturamenez orrituak datoz mundura. Orregatik, guziak anaikiro alkar artu bear dute.

Bigarren ataka. 1. Edozein pertsona edo notifiek bereak ditu emen aditzera ematen diran eskubide ta askatasun auek; eta ortan berdin dira odolez, kolorez, ar-emez, izkuntzaz, erlijioz, politika-iritzi edo bestelakoz, diruz, jaiotzez, naiz beste zerbaitez bereizten diran guziak. 2. Gaiñera, ez da ezertariko bereiztasunik egingo, politika-egoera aldetik, ez eskubide aldetik, ez munduan bakoitzaren erriak daukan aulkiarengatik. Berdin artuko da bere buru-jabe dan errikoa dana, ta beste erriaren ardurapean, jabetasunik gabeko lurrean bizi dana.

Irugarren ataka. Edozein giza-emakumek bizitzeko, aske izateko ta bere buruaren asegurantza izateko eskubide osoa du.

Laugarren ataka. Iñortxo ere ez da mendetasunera ta morroitzara lotua biziko; ta mendekeia ta morroi-neskameak salmentan jartzea debekatua dago bere era guzietan.

Boskarren ataka. Iñor ezta oiñazepean eta min-emanaz zigortuko. Ezta gizonari ez dagozkion artu-eman mingarri ta lotsagarrietan erabiliko.

Seigarren ataka. Edozein giza-emakumek alde guzietan, bere nortasun legezkua ezagutua izango du.

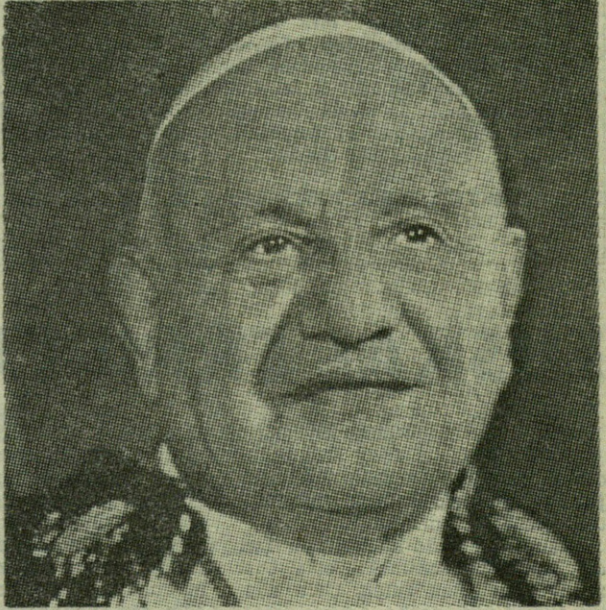
Zazpigarren ataka. Legearen aurrean guziak berdiñak dira; beraz babes berdiña zor zaie legearen aldetik guziei. Onela nolanaiko bzereizkuntzarik sortzen ba-da iñun, Aitorpen au urratzen duten jokaera guzien kontra eskubide osoa du nornaik.

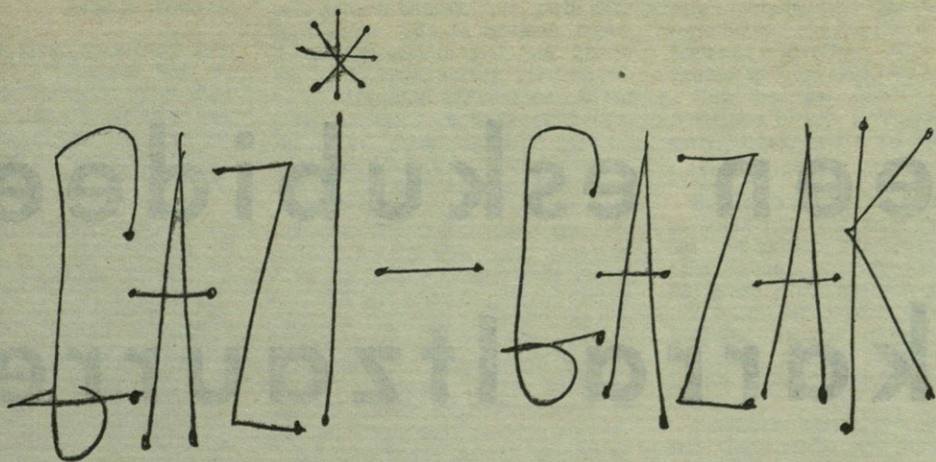
Zortzigarren ataka. Edozeiñek jo dezake nazioko Auzitegi legezkoren batera, bere eskubideak urratzen dituan edozein erabakiren kontra. Ta onela bere burua babestu dezake, Legeak ezagutzen eta onartzen duan eskubide-
ran bat bereganatzeko.

Bederatzigarren ataka. Iñor ere ezingo da arrazoi gabe giltzapean sartu lotu ez erbesteratu.

Amargarren ataka. Edozeiñek, eskubide berdiña du agirian eta zuzentasunez entzuna izan dedin, buru-jabe ta makurrerarik gabeko Auzitegi batean; naiz bere eskubide ta bearkizunak erabakitzeke, naiz gaizki-egin bati zor zaion zigorra erabakitzeke.

- Amalagarren ataka.** 1. Edozeiñek, gaizki-egiñen bategatik salatua izan bada, eskubidea du bere izena garbi gordetzeko, bere errua ager-erazten ez duten bitartean, agirian eta Auzitegi baten aurrean. Ortarako bere burua aldezteko aukera guziak emango zaizkio.
- 2. Iñor ezta kondenatuko, berak egin zuana, garai artan Legearen kontrako errua ezpazan, bere errialdean edo mundu guzian. Zigorra ere, okerra egin zan garaian ezarri zitekean baiño aundiagoa ezingo zaio iñori ezarri.
- Amabigarren ataka.** Iñor ezin sartu diteke besteren bizitza ixilleko, naiz etxe bateko ixillekotan, ez eskutitze-tan, ez bere izen onaren edo ospearen gaietan. Onelako erasoetan, edozeiñek eska dezake Legearen babesa.
- Amairugarren ataka.** 1. Laterri baten barruan, edozeiñek du alde batera naiz bestera ibiltzeko ta nai duan lurrean egon-lekua aukeratzeko eskubidea.
- 2. Edozeiñek du bere lurraldetik irtetzeko ta beste nunnaitik bere lurrera itzultzeko eskubidea.
- Amalaugarren ataka.** 1. Edozein eraso aldiri iges egiteko, eskubide osoa degu guziok, gordelekuren batera iges egiteko, ta edozein errialdetan gordeak egoteko.
- 2. Eskubide au ezta izango, edozein lekutan txartzat jotzen diran gaizkigiñak egin dituanak; ezta Nazio Batuen oiñarrien kontra jokatu duanak ere.
- Amaboskarren ataka.** 1. Edozeiñek du bere erritasuna aukeratzeko eskubidea.
- 2. Iñor ez da beartuko arrazoirik gabe, bere erritasuna uztera. Ezta aldatzeko eskubidea galtzera ere.
- Amaseigarren ataka.** Gizon eta emakume guziak, ezkontzeko urteetara eltzen diraneko, arrazari, erritasunari, naiz erlijioari begiratu gabe, ezkontzeko ta beren etxea aukeratzeko eskubidea dute; ta bai ezkontzak irauten ba-du, bai ezkontza galtzen ba-da ere, guziak eskubide berdiñak izango dituzte.
- 2. Ezkongaien erabakiz bakarrik, jabetasun osoz emandako itzez bakarrik sortuko da ezkontza legezkua.
- 3. Gizartearen sorgai berezko ta oiñarria sendia da, ta Gobernuaren babesa zorzaio.
- Amazazpigarren ataka.** 1. Edozeiñek du berea duana ta bestekin batean zatia duana beretzat gordetzeko.
- 2. Berea duana etzaio iñori kenduko nolana, baizik legeen araura.
- Emezortzigarren ataka.** Edozein notin, pentsatzeko, kontzientzi ta erlijioa onartzeko buru-jabe da; emen sartzen da erlijioz, naiz sinistez aldatzeko eskubidea. Era berean du bere erlijioa, naiz sinistea adieratzeko eskubidea ere. Ta au bakarka ta besteekin alkartuta; agirian, naiz esku-tuan; irakaskintzan, naiz egikuntzan, gurtzen eta legebetetzen.
- Emeretzigarren ataka.** Nornaik iritziak onartu ta adieratzeko eskubidea du; emen sartzen da bere iritziengatik zigortua ezin izatea, asmaketan, iritzien eta gauzen berri jakiten aritzea, eta mugarri guziak baiño aruntzago ta nolanaiko zabalkunde-bidez gure iritziak barreiatzea.
- Ogeigarren ataka.** 1. Edozein notifiek billera ta Elkarte pakezkoetarako eskubidea du.
- 2. Iñor ezin beartu diteke elkarte batean sartzera.
- Ogei ta batgarren ataka.** 1. Nornaik bere erriko Gobernuan tartea izateko eskubidea du, berak zuzenean edo askatasun osoz aukeratutako ordezkarien bitartez.
- 2. Edozein notifiek, besteak aiñean bere erriko lanbide agirikoetara ateak zabalik euki bearko ditu.
- 3. Agiriko agintaritzaren iturria, erriaren borondatea da; borondate au, autarki edo boto gogozkoaz adieraziko da jakiñeko auteskundetan eta erritar guzien autarkiz, ixillik eta borondate osoz emanaz bere erabakia, iñork beartugabe.
- Ogei ta bigarren ataka.** Edozein notifiek, gizarteko lagun dan aldetik, gizarte-baikuntzatarako eskubidea dauka. Eta Gobernu bakoitzat dituan almenen arira, nazioko ta mundu guziko alegiñen bidez, bere diruk eta, gizarte ta jakintza-sailletan bere gogoak asetzeko aukera izan bear du, bere dintasun eta nortasunaren azierak eskatzen duan neurrian.
- Ogei ta irugarren ataka.** 1. Nornaik lanerako eskubidea du, lan ori aukeratzeko, lan-aukera egokiak arkitzeko ta lanik-ezaren kontrako laguntza arkitzeko ere bai.
- 2. Notin guziak, iñor bazartu gabe, lan berdiñagatik lan-sari berdiña jasotzeko eskubidea dute.
- 3. Langille bakoitzak bere lanaren sari zuzen eta bere premien asegarría jasotzeko eskubidea du. Lan-sari onek bere bizimodua ta bere sendiarena bear aiñean babestu bear ditu, gizonaren dintasunari dagokion bizimodua ematen zaio, ta premirik duanean, gizartelaguntzekin laguntzen diotela.

- 4. Edozein notifiek Sindikatoak sortzeko ta aietan sartzeko eskubidea du bere bizibidea babesteko.
 - Ogei ta laugarren ataka.** Notin guziak, atsedeen-aldiatarako eskubidea du, atsedeen-aldi auetaz baliatzeko, lanaren luzera neurtzeko, ta noizean bein opor ordainduak artzeko.
 - Ogei ta boskarren ataka.** 1. Gizon guziak bere bizi-mailla baterako eskubidea dute. Biziera orrek bere ta bere sendiaren osasuna ta zoriona, elikatura, jantzia, bizilekua, sendalari ta gizarte-laguntzen eskuratzea iritxi bear dio. Lanik gabe gelditzen danean, berriz, aseguru egokiak izan bear ditu. Beste ainbeste gaixorik, elbarrituta, alarguntzapean, zartzaroan eta bere bizibideko bear dituanak galduta arkitzen danean; zoritxar auek bere gogoz kontra etorri zaizkionean.
 - 2. Amatasunak eta aurtzaroak, berebiziko laguntzak iristeko eskubidea dute. Aur guziak, ezkontza barruan eta ezkontzarik gabe sortuak, gizarte-babes berdiña eskuratzeko eskubidea dute.
 - Ogei ta seigarren ataka.** 1. Edozein notifiek ezierarako eskubidea du. Eziera, utsean eskeiñi bear da, lenengo maillakoa bieñepein. Lenengo mailla au, nai-ta-naiezkoa izan bear du guzientzat. Teknika ta bizibideko irakaskintza, geroago ta geiagori eskeiñi bearko zaio. Eta Goi-lkaskintzarako bidea denentzako berdin irikia euki bear da, bakoitzaren merezimentuen neurrian.
-
- 2. Eziera orrek giza-nortasuna osorik eratu bear du, ta giza-eskubideen eta sustraizko askatasunen sendotzeak, nazio ta anda-talde ta erlijio desberdiñetako guzien artean, alkar obeto artzen, elkarren akatsak gozago barkartzen eta anaitasun obean bizitzen erakutsiko du. Onela Nazio Batuen egitekoak indartuko dira, pake-giroari eutsiaz.
 - 3. Gurasoak ebere esku izango dute beren seme-alabei eman bear zaien eziera erabakitzea.
 - Ogei ta zazpigarren ataka.** 1. Notin guziak gizarteko jakintza-bizitzan sarrera berdiña ta askatasun osokoa izango dute. Ala, guziak berdin goza dezakete erti-gaietan, jakintza-aurrerapenean eta ortik letozken ondasunetan.
 - 2. Notin bakoitzak bere gogaldeko ta lurreko ondasunen babesa iristeko eskubidea du, bere jakintza-lanak, erti ta elerti egintzak sortzen dizkioten ondasunak gorde dezakioten.
 - Ogei ta zortzigarren ataka.** Notin guziak gizarte zuzenbide bat sortu dedin eskubidea dute, bai norberen errian, bai mundu guzian ere. Zuzenbide orrek, Aitorpen onetan aitatzen diran eskubide ta askatasun guziak eratzen lagundu bearko du.
 - Ogei ta bederatzigarren ataka..** 1. Notin bakoitzak bere gizartearekiko eginbearrak ditu; gizarte ortan, izan ere, osatu bearko du askatasunez eta osorik bere nortasuna.
 - 2. Norberaren eskubide-ariketan eta askatasun-gozope-nean, notin guziak legeak erabakitzen dituan neurriak bakarrik gorde bearko ditu; eta au, besteak beren esku-bide ta askatasunak goza al ditzaten, oitura onak, agiriko pakeak eta guzien zorionak gizarte demokratiku batean eskuratu al-izan ditzaten.
 - 3. Eskubide ta askatasun auek, ezingo dira erabilli Nazio Batuen asmo ta oiñarrien aurka.
 - Ogei ta amargarren ataka.** Aitorpen onetan aitatzen diran gaietan ezer ere egingo da ulertu, Gobernuari, talde bati edo notin bati eskubide ta askatasun oiek besteeri ukatzeko eskubidea emango ba-litzaio bezela. Aitorpen onetan aitatzen diran eskubide ta askatasunok galazteko sortu ditezken ekintzak ezpaitira zillegi iñorentzat.

Amaika majaderok jatejok ogia saman korbata ta poltsiko gorria.

Orixe abestuten yolan Ebaristo, ta orixe bera yazoten yakon oingoan berari. Poltsikoak muruztuta lauzikorik bage agertzen zan, korbatea gora-bera.

Txanton adiskidea ikusi ebanean poztu zan apur bat, ak zerbaitekin lagunduko eutsalakoa. Agurtu ondoren esan eutson:

—Bost ogerleko lagako al daustazak?

—Aldian etxaukot ba lamaikorik be.

—Eta etxean?

—Etxean danak ondo, Yaunari eskerrak.

—Urrango izkirimiri ori urruneko dozu; baña urrerako be balio dau.

Polonia'ko uri nausian, Varsovia'n, aspaldi ikusi etziran adiskide bik topo egin dabe.

—Kaixio! Zelan zabiltz?

—Orretaiko sagar bat lez.

—Zer esan nai dozu orrekin?

—Azaletik gorri ta barrutik zuri nazala.

An, alan izango dira zerak. Beste leku batzuetan alderantzira yazoten da. Ezagutzen daz nik, azaletik zuri ta barrutik gorri diranak. Ta eneuke esango zeuk be ezagutzen ez dozuzanik. Eta... zeintzuk ete obeak?

TXAKARTEGI TAR JOSE'k kon-

tau eustan. —Antxiña Gernika'ko Batzar-Etxean, errietako alkatia batzen ziranean, Mendexa'n alkate gizona ei egoan.

Mendexa erri txikitua izanik, Erriko-Etxean diru gitxi. Ta Gernika'n bazkaria ordaindu bear zanean, eztu ibiltzen zan, beste errietako alkatien barre ta adarjoteak irutsi bearrean. Egun batez, jatetxeko etxekandreak, errukiturik, ixillian ontzako urrea emon eutsan, bazkaria ordaintzen ebanean eskupekotzat emoteko esanaz.

Bazkaitako orduan Mendexa'ko alkatiari adarra jota naikua barre egin ondoren ordaintzeko sasoia eldu zanean, etxekandrea Mendexa'ko alkatia egoan lekutik asi zan kobretan, bere azpil zabala edo bandejia luzatuaz. Guztiak Mendexa'ko ordezkariaren larri-aldiari adi egozan irriparrez. Onek berea ordaindu ondoren, «Ori zeuretzat» esanaz, ontzako urrea laga eutson azpilganean.

Orduantxe izan ziran an kontuak! Antxe amaitu ziran barretxiak. Bata txixalarri, bestea makur-larri; baña oso gutxi urregarri.

Al ebanak, gutxiago ez izatearren, laga eban ontzakua; geienak buru-makur aldendu ziran.

Mendexa'ko alkatia barriz, odol-berritu bat lez joan zan errira, etxekandreak, bere ontzako gorde ondoren emon eutsozan lau ontzakoegaz.

Txakartegi: Izkirimiri polita dozu ori. Noiz ikusiko ete doguz barriz alako alkate-arteko adarjoteak?

—Entzixu Pedrotxu —idirautso emazteak senarrari—, zure adiskide Juantxu'k jarek bai esaten dautsozala gauz politik andratxoari! «Neure biotzeko udari urtsua», «Neure begietako marrubia», «Neure zorioneko merxtika» ta alako ainbat itz entzun-garri, kilikagarri. jZuk eztakizu alakorik esaten!

—Bai baña... Juantxu, igali saltzallea, «fruterua» dozu. Orre-gaitik, ezta arritzeko, ark, bere bizibideko esakeratxoak erabiltea. Ni barriz, osakai saltzallea izanik, «botikarioa» nazalarik, zer erabili daiket «droga» orreikin? Zer atara daiket naste ortatik?

—Zure bizibideko gaiekaz be esan daitezke gauza politik —erantzun eutson emazteak—. Esaterako: «Nere jarabea», «Nere aspirinea», «Nere kokainatxua» ta abar. Gai orreikin azaldu daikezu, zure leungarria nazala; zeure buruko-miñak kentzen dautzudazala; zeure zoramena naza la...

—Tiira ba! Aleginduko naz emetik aurrera, zerbait alako esaten ene «Esteetako bigungarri» orri.

«Carabaña» esan nai eutson. jJe!

ABELETXE

TOLOSARKERIAK

PAXA DEK!

Mutilla zan, gero, jateko kontu ortan Joxe Manxidor, "kokotx" famatua!

Ximela eta mearrago, bedar bat ertzetik begiratuta, edo extuenetik begiratuta baña, ba-zan! Bañan nork emango zion ari juten?

Ez bada arritu arratsalde artan Tolosa'ko "Xortxi", neko sagardotegian, ta kiloko txuleta batekin azaltzea. Sagardo on-xamar bat atera zan, eta sagardozale guziak, tripazai guziak sagardotegi bidean jarri ziran. Batzuek erreketan, eta beste batzuek, gertuneko ostatutik kauela usai-goroxo dunak bazekarzkiten.

Antxen ziran Tolosa'ko tripazai ezagunenak. "Fausto Aundia", "Xapatier", "Ondarrabi" eta abar.

Sutoki batean erre zuan bere txuleta "Kokotx"ek. Jan ere, ez zan makala-ta, "aitagure" bat esateko baña beta gutxiagoan egin zuan. Sagardoa, barra-barra zebillen-da, edan ere egin zuan.

«Xapatier» eta lagunak arkume erreketan ari ziran. Bazekiten "Kokotx", en apetoitaz eta zati batzuek eskeñi zioten, jan ere bai, noski. Beroietxek sabelai emateko ortan ez baziran makalak, alare arkume erdi bat sobratu. Antxen zegoan erleju-burruntzian jira-birakoa...

—Ik jango ukek oraindik arkume laurden bat —esan zion taldeko batek.

—Jatez jan, bai ematen ba-didazute.

—To! —esan zion onek berak, laurden bat ebakiaz—. Jan zak!

Bai ajan ere.

—Beste laurden ere, ortxen nunbait! Sabela izateko ere tokirik iz izanarren sartzen dituk nunbait.

—Exajeratuak!

—Beste laurdena ere jango ukek ik, bai jango ukek.

—Eeeee... maidazue!

Jaten asi zan, bañan ara nundik, laurden onen asiera-asieran ezur bat joan zitzaion kontrako-etzarrira. "Kokotx" itotzen zan! Bizkarrean jo, nun-nai jo, ezurra ez zan ateratzen. Gizon bat azkenetan dagon une larriak ziran. Sendagileari otsegin zioten azkar etorri zedin. Juxtu-juxtu sendagilela azaldu zanean ezurak barrena egin zion.

—Paxa dek! —izan zan bere komentario bakarra.

Eta, noski, esan bearrik ez dago, arkume guzia lasai-lasai Sabelean irentsitzen jarraitu zue.

«UXOLA»

Erakur billa... (LE.)

1D	2A	3A	4B	5B	6D	7A	8E	9F	10F	11D
12B	13A	14B	15A	16B	17D	18B	19G	20A	21F	22B
23G	24A	25H	26H	27E	28E	29H		30F	31H	32G
34H	35E	36F	37H	38G	39B		40E	41E	42F	43F

EUSKAL ERRIETATIK

(8'garren orrialdetik)

osasun onarekin arkitzea. Zorionak Juan Bautista eta Yaunak urte aunitzet konserba zaitzala.

Besta tipia baño hungigarria izan da. Goizean Olaintxeko etxe barnean Meza eman zuten. Gero erriar guziak zorionezko Agurra eman zioten Berroeta'ko erriaren izenean boneta eder ta apain bat edergailutzat eskeñi ziotela bere eun urte buruaren oroitzapenetako. Boneta'ren gañean eta urrezko letrekin moldaturik, eun urte buruaren oroigarria zaraman. Nafarroako Diputazio'ko «Caja de Ahorros» delako batasunak eta bai Baztan'go Balleko Etxeak beren edergailu ta zorion Agurra eman zizkieten. Baztan'go Txistulariak ere an zauden omenaldi hori edertu ta alaitzeko.

Zorionak bertiz ere Juan Bautista yaunari. Aunitz Urtez!

M. IZETA

MALPA-ERREKA TA BAZTAN

ARTZAIEN TA NEKAZARIEN BILGURA

Gure erietako artalde geienak aldegiten ari ziran, ardiak lan aundiak ematen dituztelako, uda-berriko bazkak asko gostatzen ziralako, mendiak pinuentzat esten ari ziralako ta beste orrelako gauz askoren gaitik.

Zalantzetan ta iraun eziñik zebiltzan artalde ederrak kentzen ari ziran, bai. Gaur, ordea, aipatutako gaitz ta ezbear oieri senda-gai bat eman nai zaie. Ta ez sendagaia bakarrik, ugaritu egin bear dirala berriro artaldeak. Inola ere, kendu.

Artzai bulartsu batzuek, ardieri buruz egin dituzten «estudioak ta azterketak» ontzat arturik, dei bat egin zitzaion Baztan ta Malda-Erreka aldeko baserritar ta artzaiari, esanaz nola Elizondo'ko Erriko Etxean izango zan billera bat zenbait erabaki artzeko. Ain zuzen,

otsailla'ren iruan, San Blas egunez, izan zan. Baztan'go Agintariak, Alkatea Kontzejalekin; Miguel Xabier Urmeneta, Diputadu jauna, Diputazio'ko Alkateko batzuek ta beste fabrikante zonbaitekin, eman zitzaion asiere batzarrari. Aiantamentuko batzarretegia, bete-betea egin zan. Egundafoko baserritarrek bildu bai ziran.

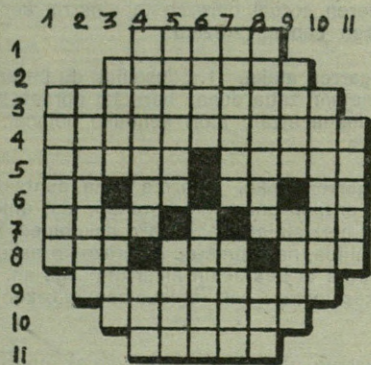
Lenbizi, agintari jaunek itz egin zuten gaiari buruz eta gero eskatu zuten denen iritzia. Berealaxe etorri zan jendearen «marmaria», au da, batek au komeni zala ta besteak, ura. Artu zan erabakia eta eskatu zana, auxa izan zan; ardi esnea amasei pezetza pagatzeko litroa. Agintariak, pozik artu zituzten eskari aiek. Eta ez ori bakarrik, erreztasun ta lasaipide aundiak eman-ere. Baztan'go Alkateak ta Urmeneta Diputadu jaunak garbi esa zuten aien aldetik zeuden laguntza guztiak izango zituztela eginbear ori aurrera eramateko alik eta bere frutuak sortu ta ikusi arte.

Amairu milla arditara jektia zan Baztan. Eta ogei ta bost millitara irixtera eldu bear litzakela esan zuen Diputazio'ko Etxeberria Albaitero jaunak. Bañan, orretarako arditegiak, bordak ta larrainak obetu ere egin bear zirala esan zuen, ardiak garbitasuna ta egokitasuna bearrezkoa dutelakotz.

Gaztategi bat berealaxe sortzeko daude Elizondon, bañan, orretarako Palentzia'ko gaztagile edo tekniko batzuek izango dira lan au eramango dutenak emen, bertakoak ongi ikasi ta «zartaia» eskutik artu arte...

Pixkanaka, Pixkanaka, «Baztan'go gazta» beste Ronkales, Urbasa edo Manchegoekin pareko egingo delako ustean gelditzen gera eta gure artziaiek (baserritarrek) litro esne asko ateratzeko bidea izan dezatela, biotzez deseitzen diegu.

GORTARI TA
UGARTE'TAR YON.

Itz - gurutzetuak

ZEARRETARA: 1) Agin; zarbazta. — 2) Buruezur, kaskezur. — 3) Agure aldiya. — 4) Azerikeri, mal-muzkeri. — 5) (aa) Amaren aizpa. Tximiniko beltza. — 6) Banatzaille-atzizkia. Jabe-tza-atzizkia. (aa) Toki-atzizkia. Eta. — 7) Gorroto, tirri. (aa) Eginkizun aditza. — 8) (aa) Min artzean. Antzeko. Ego, egats. — 9) Arrokeri, ezdeuskeri. — 10) Lagatzea, utzitzea. — 11) Labain, kanibeta.

GOITIK BERA: 1) Lapurdi edo Banabarra'koa. — 2) Okertu, usteldu. — 3) Gurari, irrirts. Ekarri-eraman atzizkia. — 4) Aguretzeta. (aa) Kirsats, lurrun. — 5) Doministiku. (aa) Odol-edale, zugatza. — 6) Gaztigu, iragarki. (aa) Erne, muskildu. — 7) Iragarki, txartel. (aa) Gabe atzizkia. — 8) Lur eramate, pillatze. Zoro, burutik egiña. — 9) (aa) Busti gabea. Egikera atzizkia. — 10) Okelategi. — 11) Galbelar, belar txarra.

- A) 7 15 24 2 33 20 3 Erpe, atzamar.
- B) 5 22 18 14 39 12 16 4 Illuntze, arrastu.
- D) 1 11 6 17 Pipi, gardamu.
- E) 41 40 13 27 35 28 8 23 Ikusgarriena.
- F) 9 21 42 10 36 30 43 Gartsu, leiatsu.
- G) 38 32 23 19 26 Esakizuna, errana.
- H) 34 37 31 29 25 Urri-aldi, murrizt-une.

AGERPENAK

ESAKUN BILLA: «Sarritan goibeltasuna, ofazearen suspertzea degu».

ITZ GURUTZETUAK

ZEARRETARA: 1) Zumel. — 2) Garezur. — 3) Zartzaroa. — 4) Maltzurkeri. 5) abezl. Kellar. — 6) Na. En. iT. Ta. — 7) Erra. ateK. — 8) xtA. Ide. Ega. — 9) Utsakeri. — 10) Utziera. — 11) Aizto.

GOITIK BERA: 1) Manex. — 2) Zabartu. — 3) Gale. Ratu. — 4) Zartzea. stA. — 5) Urtzin. iazl. — 6) Mezu. udliZ. — 7) Ezarki. ekeT. — 8) Lurketa. Ero. — 9) roeL. Tera. — 10) Arategi. — 11) Iraka.

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

COCA-COLA'k eratutako leiaketen oiñarriak

III'gn. idatz leia-keta euskeraz Ipuiari oin jartze leiaketa euskeraz

OÑARRIAK

- 1en. Euskalerriko edonor ikastetxetan 3en., 4en., 5en., 6en. eta «Preuniversitario» egiten ari diran ikasle guziak parte artu dezakete Leiaketa onetan.
- 5en., 6en. eta Preuniversitarioa egiten ari ta 1950'gn. Loraillaren 1'en ondoren jaioak diran ikasleak. A Taldea osatuko dute, ta 3en. eta 4ena egiten ari ta 1953'gn. Loraillaren 1'en ondoren jaioak, B izendatuko dan taldea.
- 2en. Ikastetxe edo ikastolak, Coca-Cola'ko ordezkariaren bidez jasoko dituzte Leiaketa onetako oñarriak, baita ere ikasleak lan aukeratzeko erabili bear dituzten orriak. Coca-Cola'ko ordezkariak, garaiz adieraziko du baita ere, talde bakoitzak ze gaitaz idatzi bear duen, gero bakoitzak bere ikastolan, irakasleen zuzentzapean egin ditzan.
- 3en. Bai A Taldekoak eta berdin B Taldekoak egindako idatz lanak, milla itz baño gutxiagoko luzaroarekin, nor bere ikastolako Zuzendariari eman bearko dizkio.
- 4en. Ikastetxeko irakasle edo uzendariak izendatutako norbaitek egingo du lan auen arteko aukera, Talde bakoitzeko bi onenak nortzuk diran erabakiak. Lan auker guziak, Talde bakoitzekoak beraziaz, probintziko Coca-Cola'ren ordezkariari bialiko zaizkio. Idatz lan auker izenpetzen dituzten guziak, euskal liburu polit baten jabe egingo dira.
- 5en. Astero-astero, irrati, eguneroko ta aldizkari laguntzalleak Leiaketa onen berri emango dute, aldeatuaz aukeratutako lanak norenak diran eta ze ikastetxetan dabillen. Bearbada aukeratutako zenbait lanen berri ere emango da noiz beinka.
- 6en. Epailaren 15'an bukatuko da epea Leiaketaren leendabiziko zatiarena, eta ondoren ikastetxe bakoitzean Talde bietatik onenak bezela aukeratuak izan diranak, izendatuko dan leku batean idatzi berri bat egin dezaten, deituak izango dira. Idatz lan au len egindakoaren tankerakoa izango da, baina epailaren aurrean egiñ. Izendatuko diran Euskalerriko erri guzietan saio au egun ta ordu berian egingo da, baita ere denak gai bera erabilliko dute.
- 7'en. Saio ontan idatzitako lan guziak, nork egin dituan esan gabe, Euskaltzaindiak izendatuko duan epailaren eskuetan jarriko dira. Epaille aukerabako dute, probintzi eta talde bakoitzeko amar idatz onenak zeintzuk diran.
- 8en. Probintzi bakoitzean aukeratuak izan diran idatz lanak, bai A Taldekoak eta berdin B Taldekoak, denak alkatuko dira ta berriro Epaillearen eskuetan jarri, Euskalerrri osoan Talde bakoitzeko idatz lanik onena zein dan erabakitzeke.
- 9en. Sarien zatiketa «VIII Concurso Nacional de Redacción» ekoakin batera egingo da, aurrez jakin araziko dan egun eta lekuan. Probintzi bakoitzeko A Taldearen sariak oek izango dira:
- 1a. Tocadisco eta euskal diska sorta bat.
- 2 etik 10a. Euskal liburu sorta bat.
- Probintzi bakoitzeko B Taldearen sariak oek izango dira:
- 1a. Tocadisco eta euskal diska sorta bat.
- 2 etik 10a. Euskal liburu sorta bat.
- Euskalerrri osokoen artean eta Talde bakoitzeko idatz lan onenen egi-leak, aste bete iraungo duan ibillaldian, prantzi aldeko Euskalerrria ikusteko saria izango du. Bi ikasle auker beren ikastetxeko irakasle baten laguntza izango dute.
- 10en. Epaillearen erabakia onartu bearrezkoa izango da.

OÑARRIAK

- 1en. Euskalerriko edonor ikastetxetan, leen mallako ikasketak edo bachiller'ko igo. ta 2go. urtea egiten ari diran ikaste guziak artu desake parte Leiaketa onetan.
- Ingreso, ta bachiller'ko igo. ta 2go. urtea egiten ari ta 1955 gn. Loraillaren 1'en ondoren jaioak diran ikasleak. A Taldea osatupko dute, ta leen mallako ikasketak egiten ari ta 1959, 1960 ta 1961'gn. urtean jaioak diranak B izendatutako Taldea.
- 2en. Ikastetxe edo ikastolak, Coca-Cola'ko ordezkariaren bidez jasoko dituzte Leiaketa onetako oñarriak, baita ere ikasleak lan aukeratzeko erabili bear dituzten orri batzuek, marrazki berezi batzuekin PANPIN'en tankera, bainan ezer idatzirik gabe.
- 3en. Ikasleak marrazki oieri tituloa ta oin batzuek idatzi bear-ko dizkie, nai dan gaiarekin bainan marrazkiari jarraituko dion ipui bat idatziaz.
- 4en. Bai A Taldekoak eta berdin B Taldekoak egindako lan guziak, nor bere ikastolako Zuzendariari eman bearko dizkio.
- 5en. Ikastetxeko irakasle edo Zuzendariak izendatutako norbaitek egingo du lan auen arteko aukera. Talde bakoitzeko bi onenak nortzuk diran erabakiak. Lan auker guziak,
- Talde bakoitzekoak beraziaz, probintziko Coca-Cola'ren ordezkariari bialiko zaizkio. Oin jartze lan auker izenpetzen dituzten guziak, euskal liburu polit baten jabe egingo dira.
- 6en. Astero-astero, irrati, eguneroko ta aldizkari laguntzalleak Leiaketa onen berri emango dute, aldeatuaz aukeratutako lanak norenak diran eta ze ikastetxetan dabillen. Bearbada aukeratutako zenbait lanen berri ere emango da noiz beinka.
- 7en. Epailaren 15'an bukatuko da epea Leiaketaren leendabiziko zatiarena, eta ondoren ikastetxe bakoitzean Talde bietatik onenak bezela aukeratuak izan diranak, izendatuko dan leku batean oin jartze berri bat egin dezaten, deituak izango dira. Oin jartze lan au len egindakoaren tankerakoa izango da, baina epaillearen aurrean egiñ. Izendatuko diran Euskalerrriko erri guzietan saio au egun ta ordu berian egingo da, baita ere denak gai bera erabilliko dute.
- 8en. Saio ontan idatzitako lan guziak, nork egin dituan esan gabe, Euskaltzaindiak izendatuko duan epaillearen eskuetan jarriko dira. Epaille aukerabako dute, probintzi eta talde bakoitzeko ama oin jartze lanik onenak zeintzuk diran.

- 9en. Probintzi bakoitzean aukeratuak izan diran oin jartze lanak, bai A Taldekoak eta berdin B Taldekoak, denak alkatuko dira ta berriro Epaillearen eskuetan jarri. Euskalerrri osoan Talde bakoitzeko oin jartze lanik onena zein dan erabakitzeke.
- 10en. Sarien zatiketa «VII Concurso Nacional de Redacción» ekoakin batera egingo da, aurrez jakin araziko dan egun eta lekuan.
- Probintzi bakoitzeko A Taldearen sariak oek izango dira:
- 1a. Tocadisco eta euskal diska sorta bat.
- 2 etik 10a. Euskal liburu sorta bat.
- Probintzi bakoitzeko B Taldearen sariak oek izango dira:
- 1a. Tocadisco eta euskal diska sorta bat.
- 2 etik 10a. Euskal liburu sorta bat.
- Euskalerrri osokoen artean eta Talde bakoitzeko oin jartze lan onenen egi-leak, aste bete iraungo duan ibillaldian, prantzi aldeko Euskalerrria ikusteko saria izango du. Bi ikasle auker beren ikastetxeko irakasle baten laguntza izango dute.
- 11en. Epaillearen erabakia onartu bearrezkoa izango da.

1.896

1.968

GIPUZKOA'KO PROBINTZI - ERATETXEA
(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearretan gure «PRESTAMEN SERBITZARITZA»z (Servicio de Préstamos) balia zaitzez.

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberea —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakinbidean jarri zaitzez Donostia'ko gure
7 ofizinetan eta Probintziako 59 sukursaletan

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Bartzelona, Zaragoza, Valentzi, Madrid, Oviedo,
Gijon, Iruña, Bilbo eta Gazteiz'era.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

CAJA LABORAL POPULAR

(LAN KUTXA ERRIKOIA)

— DIRU - PRESTAKETA ELKARTEA —

Ourrezki kutxa onen laguntzak: — gizarte-saillean

— diruketa-saillean

— lantegi-zuzendaritza saillean

ZUK AURRERATUTAKO DIRUAREN BIDEZ, LANGILLE ASKORI, BERE LAN-SARI

PREMITIK IRTETZEKO BIDEA SORTUKO DIEGU.

Laguntza ezin obeak, etekin eta irabazirik aundienak eta illeroko sari ederrak eskeintzen ditugu.

Gure landolak erri auetan idikiak dauzkagu:

Mondragoi

Oñati

Bergara

Legazpia

Aretxabaleta

Ormaiztegi

Altsasua

Irun

Elorrio

Beasain

Eibar

Durango

Barakaldo

Gernika

Tolosa

Amorebieta

Ondarroa

Zumarraga

Pasai San Pedro

Azpeltia

Andoain

Elgoibar

Errenderi

Ernani

Plazentzi -Soraluze-

Markiña

Gazteiz

Zarautz

Bilbo

Sestao

(Foto ANTONIO).

Euskal abeslari - talde berria: «Oskarbi»

Probintziko herrietan, jaialdietan eta Donosti'ko irratietatik kantatu dute

Aiza berriak, giro berria, aurreradakuntza, nunnai nabari da. Gure bizikera aldatzen doa, pentsakera ta oiturak egungo munduari dagozkienak dituzute. Gure artean ere kezkamin bizi bat badagola kontura gindezke. Euskaltasunari utzi gabe gaurko munduak eskatzen duan gisan bizi nahi genduke. Ogeigarren gizaldiko trenaren furgoiean bederik guretzat aña toki izango delakoan gaude.

Aldakuntz onetan geien nabarmentzen dana musika giroa degu ezpairik gabe. Esaten dute-nez, euskaldunak badegu musika gaietarako alako errextasun bat. Abestiak gogozkoak zaizkigu, musika barne muiñetan daramagun zerbait dala esango nuke. Bein baiño geiagotan zueri gertatuko zitzaizuten. Bersok irakurtzen ditugunian ez diegu bear dan atekiñik ateratzen kantatuaz irakurtzen ez baditugu.

Orregatik asko poztutzen gaitu musika giroa zenbaiteraño suspertu dala ikusteak, gure abeslariak beste lurraldeetan txalotuak izan dirala jakiteak. Taldeak berriz ugaritzen dijoaz eta danak superazio baten billa dabilta eta lan onek frutu onurakorak emango dituala ziur gaude.

Ez nuke orain gure arteko taldeen lanen berri ematen asi nahi. Baiñan ba da azken aldi ontan txalo bero ugari irabazi dituan grupoa. Oskarbi taldeatzaz ari nauzute. Euren lanak eta kezkak herriarenak ditugu, bere kantak gaurkoak. Baiñan bera itzegin dezaten Dom Boscon eskeiñi diguten jaialdiaren ondoren edukitako alkarriketaren berri emango dizutet:

—Zorionak, koldo. Gaurko jaialdia berebizikoa izan dek.

—Bai motel. Baginun Pasai alde onetan zerbait egiteko gogoa. Jaialdi danak erderaz edo egiten zizkiten. Guk berriz geure gaurkotasuna, euskaldun geranez, euskeraz agertu nahi diagu. Eusko gazte bezela ikusi gaitzatela.

Oskarbi txalo beroak jaso ditu, zazpi probintziak gogorazten dizkiguten zazpi gazte auek ondo mereziñ dutela agertzen diot.

—Txaloak edo txistuak ez gaitu kezkatzen. Geure jomuga ta elburua besterik da. Gañontzean gure lana kearen antzekoa litzake, iraupen eta ondorenik gabea, bic josebe'k.

—Guk, dio Kepak, gure eusko gazte nortasu-

na erakutsi nahi degu. Abestien bidez herriarekin alkartu, guztion kontzientzia esnatzen eta suspertzen alegindu, euskal nortasuna euskeraz osatu dedin saiatu.

—Zelakokak dira erabiltzen dituzuten gaiak?

—Gure abestiak gaurkoak izan ditezten saiatzen gera. Ritmoaren aldetik gaurkoak izan ditezela, gaurko ritmoa eta esannai ta mamidunak, esaten digu iñakik.

—Zuek sortutako musika ta letra al dira ala beste izkuntzetatik euskeratuak?

—Bietara jotzen degu. Batzutan euskeratuak dituzu, beste lekutan modan dauden abestiak euskeraz jantziak. Baiñan, egia esan, geuk sortutakoak dira jendeari geien atsegin zaizkionak, esaten du irziak'ek.

—Zer, zuen abestiak ere protestakoak al dira?

—Badakit, jarraitzen du Maite'k protesta abestia modan dagola, jendeari atsegin zaiola. Guk mundu bat dakusgu, soziedade konkretu bat. Guk gizarte obeago bat maite degu, askatasun eta zuzentasun egarri bizi gera, estruktura ustelkor auak desegin bear ditugula adierazi. Eta, jakiña, kezka au gure abestietan berealaxe nabari da.

—Taldea bezela nun jardun zerate?

—Eskualde edo probintziko herri batzuetan, jaialdi askoetan eta Donostiko irratian geienetan. Eskatzen diguten leku danetara iritxi eziñak ematen digu penik geiena, olo karmelo'k.

—Dizka bat grabatzekoak zeratela entzun dut...

—Luzatu gabe gure abestiak entzuteko ego-kiera izango dezute. Prueba batzuek egiñak ditugu, eta grabatzera egun auetako batean joango guralakoan gaude.

—Zer da ZERUKO ARGIA bidez esan nahiko zenutekean?

—Gure jardunaren oiñarria herria degu, gauk osatzen degun Euskalerrria. Bere egoerak eztenkatzen gaitu. Abestien bidez euskal kontzientzia esnatu dedin eta euskal kulturaz jabetu arteño gogor ekingo diogula.

Agur bada, adiskideok. Zuen jarduna ez da alperrikakoa izango.

A. MENDIZABAL

Gazteiz'ko abes-taldeen sariketan Zarautz'ko «Oleskariak» Txapeldun

Gazteiz-ko urian, Ilbelta'ren 27'an eta Otsailla'ren 3'an ospatu dan abes-taldeen sariketan, garaille edo txapeldun gelditun dan taldea Zarautz'ko «OLESKARIAK» abes-taldea izan degu.

Goi-malla ori irixtea etzan edozein talderi zegokiona, euskal-erriko abes-talderik onenak kide artu bai dute neurteta onetan. Beste askoren artean, Donosti'ko «Santa Cecilia»; Irun'go «Ametsa»; Azpeiti'ko «Antxieta» Errenteri'ko «Andra Mari» ta abar. Arrazoi onegatik goralgarriago da OLESKARIAK iritxi dun garaipen ori, gañera sariketa au ogeita-amarrañoko taldeentzat izan arren, emeretziki iritxi dute sari nagusi ori.

«OLESKARIAK» lenbiziko aldiz, en 1964'garren urtean azaldu zan, Euskal-erriko zortzikoteen II'garren txapelketan, euskal abesti zaleeri pozgarri, eta 4'garren gelditu arren sari banaketa egiterakoan (Donosti'ko Gaztelubide alkartearen) zortzikote au, erriari geien atsegin izan zitzaion, talde bezela. Arrezkeraz beren saioak, zein txalotuak izan diran erriaren aldetik! Abesti irakasleen artean, ezta-baída aundiak sortu di-tuan taldea izan degu, baña auek ere konturatu ziran zerbait arrigarri bazutela, ta orrela, orain urtebete zortzikoteen txapelketa batean, txapeldun aukeratu zituzten.

Zortzikote aren ondorena edo emaitza, «OLESKARIAK» abes-talde berri au degu, gaur euskal-erri osoak esker onez zoriontzen duan taldea.

Arrazoi aundiz mintzatzen ziran, euskal-abesti errikoak, aurrerako-rik edo kimu berririk, etzutela ateratzen ziotenak. Euskal abes-taldeak, etziran lenagoko abestien bideetatik ateratzen, laterri zear entzute aundiko ditugun gure abes-taldeak gure aurrekoen egiñetatik bizi ziran, era orretan, zalantzan jarririk euskaldunak, abesti errikoak sortzeko duan kementa...

Baño zorionez Zarautz'tar gazte bat zutitu da kezketan ziran guzietan itxaropen berri bat sortu arazi, Urbietar'tar Manolo degu, gure abesti errikoak goi-mallara jaso nai dituan; abesti berriak sortuaz, aurrekoen gai-errikoak, gaurko erara konponketa egokiaz moldatuaz, era berri batera abesti oiek erriari azalduaz, eta abar. Bere gogo ori, egi biurtze-ko egiten ari dan lanen pozgarri, orra nun iritxi duan berak sortu edo osatu ta zuzentzen duan OLESKARIAK goi-mallako saria.

Zorionak aurrez aurre emateko aukera izan degu, berak zuzentzen duan Aurrezki Kutxa Errikoia'ko lantokian (Caja Laboral Popular) baña berriz ere eskeintzen dizkitzugu, eta zabaldu ditzazu OLESKARIAK taldea osatzen duten guzietan, Markaide'tar Juan Jose, Olazabal'tar Pako, Salegi'tar Juan Mari Agirre'tar Xabier, Lonbide'tar Juan Jose, Azpiazu'tar Angel Mari, Aristi'tar Joxe, Etxabe'tar Juan Manuel, Iruretagoyena'tar Joakin, Segurola'tar Bizente, Iberriaga'tar Santi, Silvan'tar Agustín, Linazasoro'tar Jose Luis, Epelde'tar Angel, Isasti'tar Joxe, Areizaga'tar Jose Antonio, Subiñas'tar Ander, San Sebastián'tar Joxe Mari.

Ziur gaude zer itzegiña emango duala OLESKARIAK. Aurrera bide orretan! Euskalzale guziak eskertuko dute zuen lana.

